

פטרון
מערכת דעהו

נתנדב לע"נ הרה"ח
זאב ב"ר משה ע"ה
חו' האה"ח מרת
פעריל ב"ר טובל ע"ה



מתוך
משנתו
של כ"ק
מרן
רבינו
שליט"א

דעהו

דע את אלקי
אביך ועבדהו

מהדורת זכרון ברק: לע"נ הרה"ח ברוך ב"ר פנחס ע"ה - חו' מרת שיינדל מלכה ב"ר אברהם ראובן ע"ה • הרה"ח יעקב צבי ב"ר מנחם ע"ה - חו' רחל מינדל ב"ר יחזקאל ע"ה

גליון מוגדל לחג הסוכות

משנת החסידות

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

במה דומה העבודה בימים הנוראים להליכת ישראל במדבר - שזכים שוב בכל שנה לענני הכבוד? | מדוע דוקא אחרי עבור ימי התשובה זוכים לשואבים רוח הקודש? | האם הטענה 'אנו בעינינו קדם מלכא' צודקת או לא? | הבכיה והדמעות של הימים הקדושים - כטעם בכיית המים התחתונים | מהי השייכות בין 'מפטיד יונה' לחג הסוכות? | מהו טעם הפנימי בהלכה הנפסקת שצריך להיות כוכבים נראים בתוך הסוכה?

..... כי עָנַן ה' עַל הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם לְעֵינֵי כָל בֵּית יִשְׂרָאֵל:

השיבה בצל הסוכה: השגה בהתגלות כבוד השי"ת שלעתיד לבוא

לעתיד על ידי מצות סוכה. וזה מה שהגידו חז"ל במסכת עבודה זרה (ג), שלעתיד לבוא כאשר יבואו האומות ויבקשו לקבל שכר מהקב"ה כשם שכלל ישראל מקבלים שכר על המצוות, ויאמרו 'חנה לנו מראש ונעשנה', אזי ינסה אותם השי"ת במצוה קלה, ויתן להם את מצות סוכה, ועל ידי יתברר שאין להם שייכות כלל אל המצוות, עיי"ש. הרי שבמצות סוכה מתברר ועולה ההפך שביין ישראל לעמים, ומתגלה יקרת בחירתו של הקב"ה בהם מבין שאר האומות.

'סוכה ברוח הקודש'

וטעם הדבר לכך שמצות סוכה דוקא מורה על ההבדל בין ישראל לעמים, יש לבאר לפי פשוטו על פי מה שרמזו בספרי קודש (רבינו בחי' דברים טו, יד; בני יששכר תשרי י, א, בשם הרה"ק ר' פינחס מקאריץ זי"ע) בעניינו של שם החג 'סוכות', שהוא מלשון 'סוכה ברוח הקודש' (ע"פ מגילה יד. ראה ירושלמי סוכה פ"ה ה"א).

בקשת משה רבינו ע"ה 'שלא תשרה שכונה על עובדי כוכבים'

ואכן בענין 'רוח הקודש' מצינו הבדל עצום בין ישראל לעמים. והוא מה ששנינו בגמרא (ברכות ז.) שמשנה רבינו ע"ה ביקש מלפניו יתברך שלא תשרה שכונה על עובדי כוכבים, שנאמר (שמות לג, טו) 'ונפלינו אני ועמך', והקב"ה הסכים על ידו. ונמצא שאומות העולם הופקעו לגמרי ממעלת רוח הקודש והשראת השכינה, ובענין זה ניכרת ועולה ביותר מעלתם של ישראל לגביהם. על כן, מצות סוכה מרמזת על בחינת רוח הקודש, היא הוראה על ההפרש הגדול שבין ישראל לעמים.



'ענני הכבוד' - כח הנבואה וראיית תכלית העתיד

בסכת תשבו שבעת ימים כל האֲזָרָה בִּישְׂרָאֵל יִשְׁבוּ בִּסְכָתָא, לְמַעַן יִדְעוּ דְרִיתִּיקָם כִּי בִּסְכּוֹת הוֹשְׁבֵתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם (ויקרא כג, מב-מג).

'ענני הכבוד היו'

הנה חז"ל הקדושים ביארו בגמרא (סוכה יא:) את כוונת הכתוב 'כי בסוכות הושבתי את בני ישראל' - לדעת חד מאן דאמר, דנקטינן כוותיה (טור א"ח סימן תרכ"ה) - ש'ענני הכבוד היו', כלומר, שהסוכה שאנו עושים וחוגגים בה בכל שנה, היא זכר לענני הכבוד שהקיפו את בני ישראל במדבר.

ענני הכבוד - וכן הסוכה הנעשה לזכרם - הם הבדל בין ישראל לעמים

ונודע שעננים הללו שימשו כמחיצה והבדלה בין ישראל לאומות העולם, שכן על ידי ענני הכבוד לא יכלה שום אומה ולשון להתקרב אליהם ולהילחם בהם. ומעתה, אף אנו נאמר כן לגבי הסוכה שאנו עושים לזכרם, שתכליתה ועניינה הפנימית הוא - לחצוץ ולהבדיל בין ישראל לעמים.

דחיית האומות לעתיד לבוא מן המצוות - בכח מצות סוכה

ואכן כי כן חזינו בגמרא, שכל עצם ההבדל והבירור במעלתם של כלל ישראל לעומת שאר האומות יתקיים

כלל ישראל זכו לענני הכבוד - ע"י שאיפתם להצלחת העתיד

והנה יש לומר, כי השורש וההתחלה למעלתם זו הנפלאה של כלל ישראל נגד האומות בענין 'רוח הקודש' - הרמוזה במצות סוכה שהיא זכר לענני הכבוד - נובעת אכן מתחילת יצירתו של העם ישראל בלכתם במדבר, בעת שזכו לאותם העננים.

דהנה מה שבעת ההיא יצאנו אל המדבר והלכנו אחרי הקב"ה בארץ לא זרועה, היתה זאת מפני ההרגשה העמוקה בנפשנו על העתיד הגדול שהוכן לנו במדבר, שם קיבלנו את התורה בסיני, ונעשינו לעם הנבחר לשמו יתברך. ומחמת כן, כאשר רק שמענו מאת שלוחי הבורא ב"ה רמז שאמר למשכני אלי, אמרנו 'אחר כך נרוצה' במדבר (ע"פ רש"י שה"ש א, ד), והשלכנו אחרי גוינו את כל תאוות העולם הזה הנפסד, והלכנו אחר ההצלחה הרוחנית, בידענו ומכירנו שזוהי התכלית האמיתית והעתיד הנצחי.

ומאחר שכל עצם ההליכה במדבר היתה מושתתת על ההסתכלות אל זמן העתיד, ומאי-התפעלות מן הצלחה הזמנית והחולפת של זמן ההווה, על כן זכו אז כלל ישראל מיד לענני הכבוד' - שהם ה'סוכות' המזכורות במקרא, המורים על כח הנבואה של העתיד, כאמור לעיל 'סוכה ברוח הקודש'.

אומות העולם שקועים בהבלי עולם העושר - ללא שייכות אל העתיד

ובדבר זה גופא הובדלו כלל ישראל מבין כל אומות העולם - כפי שנרמזו הבדלם בענני הכבוד כנ"ל. כי אילו בני האומות שקועים ומוטבעים המה בתוקף בהבלי עולם הזה, ואינם מסתכלים ודואגים כלל על העתיד, אלא כל שאיפותיהם אינן אלא להצלחת ההווה וחיי שעה, ולפיכך ניטל מהם כח הנבואה ורוח הקודש, כיון שאין להם שייכות לזמן העתיד. מה שאין כן כלל ישראל שבחרו בנצחיות ומאסו בהבלי עולם העושר, המה בלבד זכו שתשרה שכונה עליהם, ולהשגת נבואה ורוח הקודש.

פטרון הגליון - תשרי

נתנדב ע"י ידידנו הנכבד
מוה"ר צבי אביגדור באלזאם הי"ד
לע"נ אמו
האה"ח פערל ב"ר משה יוסף ע"ה
נלבית כ"ז תשרי תשנ"ד לפ"ק

ומטעם זה מכונים עננים הללו בשם 'ענני הכבוד', שכן 'כבוד' אמיני מורה על 'כבוד ה' לעולם' הנאמר בקרא (תהלים קד, לא), שהוא העולם הנצחי, שאז דוקא, בזמן העתיד, 'ישמח ה' במעשיו' (ראה ויק' כ, ב). ובצאת ישראל ממצרים זכו להתדבק ולהתקשר לזה הכבוד של העתיד, ובכך הקיפם השי"ת בענני הכבוד, להיותם נכללים ונאספים בכבוד ה' (ע"פ ישעיה נח, ח).

סיכום ותמצית

ענני הכבוד - וכן הסוכה הנעשה לזכרם - הם הבדל בין ישראל לעמים. משה רבינו ביקש שלא תשרה שכינה על עובדי כוכבים, ולכן הם מופקעים מ'סוכה' - המורה על 'סוכה ברוח הקודש'. ע"י הליכת ישראל אחר הקב"ה בארץ לא זרועה מכח בקשתם את תכלית העתיד זכו לכח נבואה וענני הכבוד - שהם בבחינת 'יהי כבוד ה' לעולם'.

ב

'זמן שמחתנו' - השגת רוח הקודש בשמחה העתידה

בירור מהות ה'אדם' בחודש תשרי

והנה ככל החזיון הזה חוזר על עצמו בכל שנה ושנה בעת התחדשות הבריאה בחודש תשרי. כי הנה בכל שנה כאשר השי"ת מחדש שוב את כל מעשה בראשית, וכל הנבראים כולם - ובהם גם אומות העולם - מקבלים את שפעם בימים אלו, כענין דאמרינן בגמרא (ר"ה ג.) שלמלכי אומות העולם מתשרי מניין, לפי שכולם הם תולדותיו של אדם הראשון שנוצר בראש השנה, **אזי באה העבודה לברר מי הוא הנחשב באמת לאדם, ומתייחס בעצם לאדם הראשון, כטעם 'אתם קרויין אדם'** (יבמות סא.). ומאידך, מי הם רק בניו של האדם בליעל שנתערב באדם אחר החטא בכח זוהמת הנחש שנכנסה בקרבו, ולאמיתו של דבר אינם נחשבים כ'אדם', שהם שאר אומות העולם.

'ויפח באפיו נשמת חיים' - חיים נצחיים ממקורו של החי עולמים ב"ה

ובירור זה שבין כלל ישראל לשאר העמים, נעשה באותה מדה ובאותו מהלך כפי שהתקיים בראשית יצירתו של העם ישראל בעת צאתם ממצרים. כי הרי ביצירת האדם נאמר (בראשית ז, ז) 'ויפח באפיו נשמת חיים', שהיא החלק אלוק ממעל הניתן באדם מתוכיותו ומפנימיותו יתברך (רמב"ן שם; ליקוטי אמרים פרק ב' בשם זוהר). **וחיים אלו הינם חיי נשמה וקדושה, חיים נצחיים שאין להם ביטול וסוף**, כדוגמת נצחיותו של הקב"ה חי עולמים ברוך הוא.

ה'אדם' האמיתי - הוא זה שדבוק בחיי נצח של הנשמה

ומעתה אנשים כאלו שעיקר ה'חיים' שלהם הוא ה'חיי נצח', וכל ימיהם הם מסתכלים ושואפים לתכלית העתיד, עד שכל מבטם על חיי עולם הזה הוא - שכולם אינם אלא הכנה לזמן העתיד, הנה בני אדם הללו אכן שייכים ל'ויפח באפיו נשמת חיים', והם הם אלו הראויים להיקרא 'אדם', המתייחסים באמת אחר אדם הראשון, יצור כפיו של הקב"ה.

וזהו חלקם של בני ישראל, העם הנבחר למקום, שהם בוחרים בחיים נצחיים, ומשתדלים בעיקר על התכלית של זמן העתיד, שהיא הצלחה נצחית ואמיתית. וכמו כן כל בקשותיהם בימים הקדושים על השגת ה'חיים', היא על חיים כאלו שהמלך חפץ בהם, שהם חיים המקושרים לרוחניות וחיי נשמה, כטעם 'למענך אלקים חיים'. והנה בכך מכונים המה בשם 'אדם', הראוי להתכבד באותו

כבוד והדר שעוטר הקב"ה את האדם בעת יצירתו (ע"פ תהלים ח, ו).

אומות העולם הדבוקים בחיי שעה הם בני ה'אדם' בליעל

מאידך, אומות העולם הבוחרים בחיי שעה של העולם הזה גרידא, ובהצלחה זמנית של ההווה בלבד, ואין להם שייכות ושאיפה כלל לחיים נצחיים, הם נחשבים כבני האדם בליעל שהתערב אחר החטא, ואינם מתייחסים אל אדם הראשון באמת. ובכך נדחים המה ממעלת ה'אדם' האמיתי, ונמשלו כבהמות נדמו, וממילא אין להם שייכות לכבוד האמיתי של האדם, אלא בזוים המה מאוד (ע"פ עובדיה א, ב).

הבחירה בראש השנה בחיים נצחיים - כעין ההליכה אחר הקב"ה במדבר

היוצא מזה, כי בחירתנו והתדבקותנו בימים אלו בחיים תכליתיים ונצחיים - ולא בחיי הבל וריק של ההווה גרידא, היא ממש כדוגמת הליכתנו אחר הקב"ה במדבר, בארץ ציה ועיף, ובמה שמיאנו לדבוק בהצלחה חולפת וזמנית, ורק לקנות חיות רוחנית ואמיתית המתקיימת לעד.

לכן זוכים לחג הסוכות - השגת רוח הקודש של העתיד

ולפיכך כשם שזכו אז ישראל בגלל זה ל'ענני הכבוד' - המורה על כח הנבואה וראיית העתיד, כמו כן זוכים אנו בכל שנה ושנה אחר הימים הקדושים לחסות בצל הסוכה - שהוא זכר לענני הכבוד - ולהשגת רוח הקודש של זמן העתיד. ובזה גופא מובדלים ומופרשים אנו מבין שאר הגוים ועמי הארץ.

'זמן שמחתנו' - בבחינת 'שמחה' במעשיו, היפך לשמח בחור בילדותו

ומהאי טעמא נמי הוא שנחשב חג הסוכות כ'זמן שמחתנו', כיון שמתגלה בו ה'כבוד ה' לעולם' של העתיד, שאזי 'ישמח ה' במעשיו', אשר שמחה זו היא שלימה ואמיתית והמתוכנת לעד. וזה בניגוד לבחינת 'שמח בחור בילדותו' (קהלת יא, ט), הנלקחת מהצלחה זמנית, שכולה שוא ואינה אלא כחלום יעוף.

'ולקחתם לכם ביום הראשון' - גילוי מעלת 'אדם הראשון'

ויש לרמוז הדבר במה שכינתה התורה את תחילת החג בשם 'ראשון', כדכתיב (ויקרא שם, מ) 'ולקחתם לכם ביום הראשון, ולרמוז בא על האדם הראשון שנברא בראשית השנה, אשר כל עבודתו היא לברר את מדרגת האדם ומהותו האמיתית, וב'יום הראשון' של החג הקדוש הזה מתגלה ויוצא מי הוא האדם האמיתי הדומה לאדם הראשון - שאלו הם ישראל הדבוקים בחיים רוחניים ונצחיים, ובכך זוכים המה להתכבד בכבוד של מעלה, לחסות בסתר כנפיו יתברך בתוך העננים של כבוד.

סיכום ותמצית

רק האדם הדבוק בחיים נצחיים של הנשמה מתייחס באמת אחר אדם הראשון, ואילו האומות הם בני אדם בליעל. הבחירה בחיי נשמה לעומת חיי הגוף היא כעין ההליכה אחר הקב"ה במדבר. לכן אחר הימים הקדושים זוכים להשגת רוח הקודש בסוכה. 'זמן שמחתנו' - בבחינת 'שמחה' במעשיו, היפך לשמח בחור בילדותו. 'ביום הראשון' - גילוי מעלת 'אדם הראשון'.

בכיית המים התחתונים 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא' פועלת זיכון לכח הראיה

הבכייה והדמעות שבימים הקדושים - טהרת העינים לא להתפעל מהבלי העולם

והנה כדי שיוכל האדם לשאוף ולהשתוקק אך ורק לחיי נצח ולתכלית שתגיע לעתיד, ולא יתפעל ממראה עיניו של ההצלחות והתענוגים של העלמא דשיקרא, עליו לקבל טהרה בעינים, שלא יסתכלו על גשמיית העולם השפל כאילו יש בה איוו הצלחה ותועלת, אלא יביטו רק אל התכלית האמיתית של זמן הנצחיות, שהיא חיי העולם הבא.

ועל ענין זה היו ריבוי הבכיות בכל הימים הקדושים, שאותן דמעות קדושות שיצאו מן העינים גרמו להם טהרה וזיכון שיוכלו להסתכל בהבטה נכונה וראויה על כל עצם מהות העולם, להבין ולהשיג איזה דבר יש בו חשיבות אמיתית, ולמה צריך שישים האדם מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו.

מצות 'ניסוך המים' - תיקון לבכיית המים התחתונים 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא'

והנה מעין בכיה זו היא גם טעם הבכייה של המים התחתונים, הבוכים ואומרים 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא' (תיקון יט: וראה בר"ה ד, ד), אשר כדי לנחמם הובטחו להינסך על גבי המזבח בחג, במצות ניסוך המים (רש"י ויקרא ב, ג).

טענת המים התחתונים שהם רחוקים מהשי"ת היא מכח הסתכלות גשמית וחיצונית

וביאור הענין הוא, דהנה כאשר הבדיל הקב"ה ביום השני בין מים למים, מצאו את עצמם המים התחתונים רחוקים מהשי"ת וטבועים בעולם הגשמי. ועל כך באו הם בתלונה כלפי שמיא באמרם 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא'.

אמנם לפי האמת, כל עצמה של טענה זו - המושתתת על הסברא שכאילו אינם 'קדם מלכא' - נובעת אכן מעינים גשמיים, המביטים על העולם בהסתכלות חיצונית והשגות גשמיות, ובכך הם מדמים שהעולם הזה רחוק הוא מהשי"ת חלילה. שכן לאמיתו של דבר, כאשר יסתכל האדם בעינים מזוככים וטהורים, אזי יראה בעיניו שגם המים התחתונים עומדים ממש 'קדם מלכא', ואין בינם לבין המים העליונים כלום.

כי הלא באמת מלא כל הארץ כבודו ממש, וכל העולם ומלואו אינם מתקיימים אלא בכח חיות האלקות השופעת בהם בכל עת וכל רגע, שהם השמות הקדושים ואותיות התורה הנותנים חיות וקיום לכל הנבראים כולם. וממילא, גם העולם הזה התחתון החומרי והגשמי, מלא הוא בחיות עליונה מהבורא יתברך, ולפי האמת גם הנמצא בתחתונים קרוב הוא מאוד אל השי"ת.

לעית לבוא יתגלה שהקב"ה נמצא למטה כמו שהוא נמצא למעלה

אלא שלעת עתה הדבר נסתר ונעלם ואין החיות הזו מתגלה ומאירה בהדיא, ולפיכך יש מקום לחשוב ולומר שהעומד למטה נמצא רחוק מהשי"ת ח"ו. אך לעתיד לבוא יתגלה כבוד ה'; ויאירו כל השמות והאותיות הללו, ואזי יראו כל בשר יחדיו כי פי ה' הוא המדבר ומקיים את כל הבריאיה כולה, והוא יתברך נמצא למעלה ולמטה בשוה ממש.

עצם הבכייה של המים התחתונים מטהרת את עיניהם

ומעתה, מים התחתונים הצועקים ובוכים על התרחקותם מה', בהידמות בנפשם שרחוקים המה ממנו, הנה על זה

גופא יש להם לבכות, על שיש להם הסתכלות והשגה כה גשמית וחיצונית. ואכן על ידי עצם הבכיה וריבוי הדמעות זוכים הם לשהרה וזיכור בעינים שלהם, ובכך יכולים המה לקבל ראייה והשגה עליונה יותר, להבין ולהשכיל כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת - בלי שום הבדל והפרש כלל - אין עוד.

סיכום ותמצית

הדמעות של הימים הקדושים מטהרות את העינים לא להתפעל מהבלי עולם הזה. בכיית המים התחתונים 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא' מצד הסתכלות בעין גשמי שהעולם הזה מרוחק מהשי"ת. לעתיד לבוא יתגלה חיות האלקית המוחיה כל העולמות ושלמעלה ולמטה שוין. עצם הבכיה של המים התחתונים מטהרת את עיניהם להסתכל בראייה רוחנית.

ד החטאים והעוונות מעכבים מלהשיג את כבוד ה'

הכחשת החוטא על השגחת הבורא גורמת הסתר ופגם לעינים

והנה הדבר הגורם לסמא את העינים ולהחשיך מראה עיני בשר מלהסתכל על כבוד ה' הממלא את כל הארץ, ואשר נותן מקום לסעות ולחשוב כאילו הנמצא כאן איננו עומד לפני המלך ח"ו, - הוא כח החטאים והעוונות הנעשים בעולם, שהם גורמים להסתר פנים, ולחצוץ בפני דרך כבוד מלכותו.

כי הנה מה שיש מקום אל החוטא להיכשל באיזה עון וחטא חלילה, הוא רק מפני התדמיתו בנפשו כי אין השי"ת רואה את מעשיו, וכי אין העין של מעלה רואה אותו ומביט עליו בשעת החטא. והנה **בזה עצמו שהחוטא מכחיש ח"ו את ההשגחה העליונה ומעלים עין ממנה, הרי הוא גורם הסתר פנים ממש למעלה כביכול, ונותן פגם באותם השמות והאותיות הקדושים המשפיעים חיות לכל הבריאה, שלא יוכלו הברואים שוב לראות ולהשיג את אור העליון של האותיות, ולא ישיגו את האמת הפשוטה שהם עומדים 'קדם מלכא'.**

תיקון החטאים ע"י פלגי מים היורדים מעינים

ועל כך צריך החוטא להוריד דמעות רבות מעיניו, כטעם הכתוב (תהלים קט, קלו) 'פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך', על כך שלא ראה והשיג כי הקב"ה מסתכל עליו תמיד ורואה את כל מעשיו ופעולותיו, וגרם בזה פגם בכל עיני בשר שלא יוכלו להשיג את אור ה' המחיה את כל העולמות⁽⁸⁾.

סברת יונה הנביא שאפשר לברוח מפני ה'

ועל פי הדברים האלה יישפך אור על ענין קריאתנו את הסיפור של יונה הנביא ביום הכיפורים בשעת מנחה. כי הנה, כפי המבואר בכתוב (יונה א, ג), השתדל יונה הנביא לברוח מפני ה', ובריחה זו היא כעין סברת החוטא המדמה בדעתו שיש מקום להיסתר מפני השם יתברך, להסתיר ח"ו על השגחה העליונה ולהעלים עין ממנה.

התקשרות יונה ל'עניא פקחא' שבתוך המים התחתונים

אמנם אחר כך כאשר הזמין הקב"ה דג גדול לבלוע את יונה (ב, א), אזי עמד על נפשו והבין כי אי אפשר לברוח מפניו יתברך.

והענין, כי הנה דגים - שאין להם כיסוי על העינים כנודע - מורים על בחינת 'עניא פקחא' של מעלה (זוה"ק שם, קסט). יתרה מזו, כי הימצאותם של הדגים בתוך המים התחתונים, מורה שגם במקום המים התחתונים - הצועקים ובוכים 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא' - ישנה תמיד השגחה עליונה ועין פקחא, שהוא העין הרואה מלמעלה בתוך חשכות עולם הזה, ואין לפניו הבדל בין יום ולילה ובין חושך לאור, אלא תמיד פתוח הוא לראות.

'אך אוסיף להביט אל היכל קדשך'

ומעתה כאשר השליך יונה הנביא לתוך המים התחתונים, ושם דוקא הזמין השי"ת אליו דג - המרמז לעינא פקחא, אזי נתקשר לבחינת השגחה עליונה זו, ובא לידי הכרה ברורה כי אין מנוס ומסתור מפני ה', כענין שכתוב (ימיה כג, כד) 'אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה''. ושם בתוך מעי הדג, בהשיגו את השגה עמוקה זו, פנה ואמר (פסוק ה') 'ואני אמרתי נגרשתי מנגד עיניך אך אוסיף להביט אל היכל קדשך', כלומר שעתה באתי לידי השגה, כי גם בתוך עמקי התהום של המים התחתונים יכולים להביט אל היכל קדשך, כי בכל מקום נמצא השי"ת, וגם חושך לא יחשיך ממנו, אלא לפניו כחשכה כאורה (תהלים קלט, יב)⁽⁹⁾.

סיכום ותמצית

החוטא המדמה בנפשו שהוא נסתר מהשי"ת גורם פגם והסתר בהשגת כבוד ה' הממלא את כל הארץ. לכן צריך להוריד פלגי מים כדי לתקן ולזכר העינים. יונה הנביא סבר שאפשר לברוח מלפני ה', וכאשר השליך לתוך הדג - המורה על עינא פקחא של מעלה - השיג כי גם בתוך המים התחתונים 'אוסיף להביט אל היכל קדשך'.

ה

'שמחת בית השואבה' - שאיבת רוח הקודש בגילוי אלקות שלעתיד לבוא

ומעתה על פי הדברים האלו נחזור לדידן, לעניינו של מועד חג הסוכות הבא אחר עבור הימים הקדושים.

ע"י הדמעות של עשרת ימי תשובה זוכים להיכנס בצל הסוכה

דהנה מכח כל הבכיות והדמעות שהורידו בני ישראל בכל עשרת ימי התשובה על כל חטאם ועוונם שעשו במשך השנה, אשר גרמו בכך להסתיר את החיות האלקות שבתוך הבריאה, שלא יוכלו בני אדם להסתכל בה בעינים רוחניים ובהסתכלות ראויה, הנה **מכח אותן הדמעות זכינו לקבל טהרה וזיכור בעינינו, עד שמפאת כן זוכים אנו להיכנס בצל הסוכה, המורה על ראייה עליונה ונכונה של זמן העתיד, שהיא הסתכלות פנימית ורוחנית באמיתת חיות הבריאה, להשיג שכולה קיימת אך ורק במאמרו יתברך, ובכח שמותיו הקדושים המשפיעים חיות וקיום לכל הנבראים.**

'כוכבים נראים בתוכה' - גילוי אלקות המאיר בתוך הסוכה

ודבר זה נרמז במה שנפסק להלכה (ירושלמי פ"ב ה"ג: טושי"ע או"ח סימן תר"א ס"ג) שצריך שיראו הכוכבים דרך הסכך, עיי"ש. שכן 'כוכב' הוא צירוף 'כ"ז' - המרמז

לשם הוי"ה ברוך הוא, ו'כ"ז' - כנגד כ"ב אותיות התורה (זוה"ק ח"ג רפא). ולרמז בא, על השם הוי"ה הקדוש וכ"ב אותיות הקדושות - שהם פנימיות חיות הבריאה - המאירים בעוצמם בתוך הסוכה. והיינו שכל עצם הסוכה היא בנין של 'כ"ב אותיות' המאירים בשמותיו הקדושים [הנרמזים גם הם בתיבת 'סוכה', העולה כמנין 'הוי"ה אדנ"י' כנודע (שעה"כ דרושי סוכות ד)], כלומר, שבה יכולים להסתכל על ההתגלות של חיות אלקות שתתקיים בזמן העתיד, והיא הגורמת לנו שמחה גדולה בזמן שמחתנו.

'שואבים רוח הקודש' - השמחה של זמן העתיד ב'שמח ה' במעשיו'

והנה כאמור, בכך נעשה תיקון למה שבכו המים התחתונים 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא', ולא השיגו שגם בהיותם כאן למטה הם עומדים ממש לפני הקב"ה. אך בחג הסוכות, כאשר כבוד ה' מאיר בתוקף רב בכל העולם, אזי מתנחמים המים האלו.

ושפיר נקראת השמחה הגדולה שהתקיימה בבית המקדש על מצות ניסוך המים בשם 'שמחת בית השואבה', ופירשוהו ז"ל בירושלמי (סוכה פ"ה ה"א: הובא בתוס' נ: ד"ה חד תני) 'למה נקרא שמה בית שואבה, שמשם שואבים רוח הקודש'. כלומר, שבאותה שעה זכו לכח נבואה רוח הקודש, ובכך יכלו להשיג את החיות האלקית המוחיה וממלאת את כל הבריאה, אשר תתגלה בשלימות לעתיד לבוא. ובזה גופא התקיימה נחמה לבכיות המים התחתונים, ואדרבה, מכח אותה ההשגה של ה'כבוד ה' שיתגלה בזמן העתיד, שרתה אז שמחה גדולה ועצומה, מעין אותה השמחה של 'שמח ה' במעשיו'.

'אשה בוררת חטים לאור של בית השואבה' - הארת כ"ב האותיות

ונרמז הדבר גם במה שהתבטאו ז"ל בגמרא במתק לשונם לגבי האור הגדול של בית השואבה, אמרו שם (נג): **'אשה היתה בוררת חטים לאור של בית השואבה'**. שכן נודע ש'חטה' מרמז לכ"ב אותיות התורה, העולות כמנין 'חטה'. ומעתה זהו עומק מאמרו ז"ל, שלגודל האור שהאיר באותה שעה, וזה מכח זיכור העינים של ימי התשובה שקדמו לחג, האירו אז ה'כ"ב אותיות', שהן החיות העליונה שבתוך הבריאה, ובכך הרגישו כולם שגם כאן למטה נמצא השי"ת, והינם עומדים קדם מלכא.

וזהו השמחה הגדולה השורה בחג הסוכות, בשיבתנו בצל הסוכה, בצילא דמהינותא, שזוכים אז להסתכל ולהשיג מעט מן הזמן המקווה שלעתיד לבוא, כאשר כבוד ה' ימלא את כל הארץ. ומכח הארה זו שואבים אנו שמחה, מעין השמחה הגדולה של 'שמח ה' במעשיו', שתתקיים במהרה בימינו אמן.

סיכום ותמצית

ע"י הדמעות של עשרת ימי תשובה שטיהרו וזיכבו את העינים זוכים להשגת רוח הקודש וגילוי כבוד ה' בצל הסוכה. 'כוכבים נראים בתוכה' - קדושת האותיות והשמות המאירים בתוך הסוכה. 'שמחת בית השואבה' - תיקון לבכיות מים התחתונים ע"י ששואבים רוח הקודש מגודל ההתגלות של העתיד. 'אשה בוררת חטים לאור של בית השואבה' - הארת כ"ב האותיות המשפיעות חיות לבריאה.

א. וזהו גם הטעם לכך שנוסח הווידי מיוסד על פי סדר כ"ב אותיות האל"ף-ב"ת, אשמנו בגדנו וכו', וכן הדבר בנוסח 'על חטא'. זה מכיון שהחוטא פגם באור האותיות, והחשיך עיני בשר מלהסתכל בהן, על כן עליו להתוודות ולטהר את האותיות שיישובו להאיר כמקדם.

ב. וביסוד זה יש לבאר גם עומק ענין הסיפור המובא בסור (או"ח סימן תר"ד) באותו חייט שלקח דגים - דוקא - לסעודת ערב יום הקדוש, לעורר ולתקן את בחינת 'עינא פקחא' הרמוז בדג, שנסתר על ידי החטאים, והבן.

יו"ט סוכות דייקא אחר יו"ט

א

השגחת הקב"ה על כלל ישראל במצות הסוכה

בטעם קביעות חג הסוכות אחר יום הכיפורים יש לפרש, כי אחר שנתכפרו כל החטאים והעונות בזה היום, נחשבים כל ישראל לצדיקים גמורים. ועל הצדיקים ישנה השגחה מיוחדת מן השמים, כמו שנאמר "עניי ה' אל צדיקים" (תהלים לד, טו). והענין הוא, כי אין הקב"ה חפץ להסתכל על עבירות, ולכן הוא "מעלים עין מסוררים" (פיוט יוכל מאמנים) ומסתיר מהם את השגחתו הגלויה, כדי שלא לראות את העבירות שהם עושים. אבל על יראי ה' נאמר "עניי ה' אל צדיקים", להשגיח עליהם בעינא פקחא. ולכן אחר שנטהרנו מעוונותינו ביום הכיפורים, יכולים אנו להגיע לבחי' 'סוכה' שהיא מלשון הסתכלות כענין 'סוכה' ברוח הקודש (רש"י בראשית יא, כט: הרה"ק מקארץ ז"ל), כאשר הקב"ה יכול לגלות עלינו את השגחתו הגלויה.

ויש לרמוז על כך במצות נטילת לולב שנצטוונו עליו בחג הסוכות, כי 'לולב' מתחלק לשני חלקים, ל"ו ול"ב. ל"ו הוא בגי' "כ"ו דהיינו "פעמים כ"ו העולה בגי' ב' פעמים עין", ואילו ל"ב הוא בגי' "כ"ב דהיינו "פעמים כ"ב העולה בגי' שטור", כי על ידי שהרת יום הכיפורים זוכים להשגחה מבחי' עניי ה' כנ"ל [ומה שההשגחה נרמזת בעשרה פעמים כ"ו, היינו מפני היותה המשכה מהשפעת שם הוי"ה בקומה שלמה של "פעמים" והטהרה יש לה שייכות לקומה שלימה של כ"ב, כי כ"ב האותיות הם בחי' "אמרות ה' אמרות שטורות" (תהלים יב, ז) ואכמ"ל].

ושרוש תיבת 'לולב' שהוא כ"ו עם כ"ב כנ"ל, יוצא ממנו תיבת 'כוכב'. והוא ענין הכוכבים הנראים בתוך הסוכה (ע"י סוכה כב), אשר גם הם רומזים על השגחת ה' [שהוא ענין הארת הכוכבים גם בתוקף חושך הלילה]. וי' פעמים כ"ו עם "פעמים כ"ב הנ"ל, הם בגי' ת"פ. ומנין זה מורה על בנין בית המקדש, שהרי בית המקדש הראשון נבנה ת"פ שנים אחר יציאת מצרים כמו שנאמר בפסוק "ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים וגו' ויבן הבית לה'" (מ"א ו, א). וכך גם ת"פ שנים אחר כך [ת"י שנות בנין ביהמ"ק הראשון (יומא ט), ושבעים שנות גלות בבל (ירמיה כט, יז)] נבנה בית המקדש השני, כמו שנרמז בלשון הפסוק "ויבן כמו רמים מקדשו" (תהלים עח, טט) דהיינו ב' פעמים יום' העולה ת"פ. ובנין הסוכה יש בו רמז הנ"ל על מספר ת"פ, כי היא בבחי' בנין בית המקדש.

ב

חג הסוכות בבחי' התחדשות של בעלי תשובה

הקשה הטור (אורח תרבו) למה נקבע חג הסוכות לזכר יציאת מצרים בימי חודש תשרי, ולא נצטוונו בו בימי חג הפסח שהוא זמן יציאת מצרים, עי"ש.

ויש לפרש בזה, כי ענין הסוכה היא זכר לעניי הכבוד (סוכה יא), אשר הם הקיפו את בני ישראל בעלותם מארץ מצרים. ועל אותו הזמן אמר הכתוב "כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה" (ירמיה ב, ב), הרי שיש בזה בחי' הנקראת "חסד נעורייך", כאשר הלכו כלל ישראל אחר הקב"ה ונמשכו אחריהו "כגמול עלי אמו". והנה

חודש ניסן שהוא זמן יציאת ישראל ממצרים, הוא אכן זמן האביב כאשר האילנות מתחילים ללבלב. והרי זה כמו תקופת "חסד נעורייך" בימי חיי האדם, כאשר כל כוחותיו מתחילים לצאת מן הכה אל הפועל, כענין האילנות המתחילים לפרוח ולהתגלות בימי האביב. מה שאין כן ימי חודש תשרי הם כבר בתקופת האסיף, כענין ימי חקנה כאשר האדם עומד בסוף ימיו ואוסף את עמל ימי חייו.

וזה היא עומק הטענה הנזכרת בדברי הטור הנ"ל, שהיה חג הסוכות צריך להיות חלק מעבודת ימי חודש ניסן. ושרי הם הינם ימי הכוחות החדשים כימי הנעורים, ולכן יש להם שייכות עם עניי הכבוד אשר הקיפו את כלל ישראל בהיותם בבחי' "חסד נעורייך" כנ"ל, ומה שייכות יש לזה עם תקופת האסיף בחודש תשרי.

אבל התירוץ לזה הוא כי אחר שעברו ימי התשובה, יש להתחזק ביותר בבחי' "תתחדש כנשר נעורייך" (תהלים קג, ה), ולעורר את בחי' "חסד נעורייך" אפילו בימי האסיפה. כי בעל התשובה צריך להתחיל בעבודתו 'כקטן שגולד', כמו שכתב הרמב"ם (הל' תשובה פ"ב ה"ד) שהוא צריך להרגיש כמי שאינו אותו האדם שחטא בכלל. ולכן עיכב הקב"ה את מצות הסוכה עד אחר ימי התשובה, כדי ללמדנו לאחוז במדת ימי הנערות בכל מצב, ולהתחדש כנשר נעורינו כבירה חדשה.

ויש לרמוז בענין "תתחדש כנשר נעורייך", שזה עצמו מורה על הזקן המתחדש כמו נער. כי הנשר הוא מלך העופות (תניגה יג), הרומזים על מלאכי השרת (ב"ר א, ג). וראש המלאכים השייכים לעולם הזה, הוא מלאך מט"ט המכונה "שר העולם" (יבמות סז; פסחים כד, כה; יבמות ושיריתו היא "נער הית" גם זקנתו" וגו' (תהלים לו, כה; יבמות טז), הרומז על כך שנשאר בבחי' 'נער' גם כאשר הגיע לימי חקנה. ולכן הזכיר הפסוק "תתחדש כנשר", כי ההתחדשות בכל עת מרומזת במלך העופות המורה על שר העולם. וזהו ענין התשובה המביאה לידי התחדשות זו, אשר היא יסוד חזק בכל מהותו של העולם, ולכן קדמה לביאתה לבריאת העולם (פסחים נד, כ). כי רק על ידי זה שייך לברוא עולם, כאשר תהיה בו האפשרות לתקן את העבר ולהתחדש כימי הנעורים. והתחדשות זו מתגלית בימי חג הסוכות, כאשר כלל ישראל מתחדשים בבחי' "חסד נעורייך" כמו בימי היותנו לעם בעת יציאת מצרים.

מצות סוכה

א

השמחה בחג הסוכות על ידי העדר קנאת איש מרעהו

תניא "כי בסוכות הושבתי את בני ישראל" (ויקרא כג, מג) ענני כבוד היו, דברי רבי אליעזר וכו' (סוכה יא).

מצות הסוכה היא זכר לעניי הכבוד, אשר הם היו בזכותו של אהרן הכהן (תענית ט). והנה בסדר רועי ישראל מכון עניינו של אהרן הכהן אל מדת ההוד, אשר הוא כנגד השבח 'בורא רפואות' שבסיום ברכת יוצר אור (פס"ח ק"ש א).

ויש לפרש טעם פשוט בשייכות הרפואה אל אהרן הכהן, כי כל מה שנתמנה לכהן גדול היה בזכותו מה שלא קינא בגדולתו של אחיו משה רבינו אלא אדרבה שמח עמו (שמות ד, יד; שמ"ר ג, יז). ומדה זאת נקראת 'רפואה', כי היא להיפך ממדת הקנאה הגרועה, אשר נחשבת מחלה קשה ביותר. וכן רואים בלשון הכתוב "חיי בשרים לב מרפא ורקב עצמות קנאה" (משלי יד, ל), הרי שהקנאה היא ההיפך מן הרפואה, והיא אכן "רקב עצמות" שהיא מחלה קשה ביותר. ובאמת כל המדות הרעות יכולות להיות בגדר חולאות הנפש, אבל מדת הקנאה עולה על כולן בענין זה. והיא אכן מַעֲוֹת לַגַּמְרִי את מהלך המחשבה של האדם, עד שגורמת לו להתנהג באופן חולה וחסר כל שכל. וכאשר ראה הקב"ה את טוהר לבבו של אהרן ממהלך קשה זו של קנאה, זכה וקיבל את הכהונה הגדולה כנ"ל, ולכן הוא מסוגל

לכלל ענין הרפואה.

ובאמת יש להוסיף בענין "וראך ושמה בלבך", שאין הכוונה בזה רק שאהרן הכהן לא יקנא במשה רבינו, אלא אדרבה ישמה עמו. כי בעומק הדברים פירוש הפסוק הוא, כי רק מפני שיתכל עליו בעין טובה בלי שום קנאה, לכן יוכל להיות בכלל בגדר של "ושמה בלבך". כי אדם הלוקי במחלת הקנאה, בעצם אינו יכול לשמוח בכלל. שהרי לעולם הוא שרוי בצער על איזו טובה שיש לחבירו ואין לו, ואי אפשר לו לשמוח עם שום דבר טוב שיש לו. ולכן רק מפני שלא היתה בלבבו של אהרן שמץ ממדת הקנאה, לכן היתה יכולה השמחה להיכנס בלבבו. ולכן כאשר באים לשמוח בזמן שמחתנו, הרי זה רק על ידי זכותו של אהרן הכהן, אשר הוא מאיר בלבבנו את רפואת מחלת הקנאה, ועל ידי זה יכולים לשמוח. וזהו ענין 'ענני הכבוד', כאשר בני אדם אינם מחפשים כבוד לעצמם, אלא רוצים רק את כבוד ה'. ועל ידי זה אין הם מקנאים זה בזה, כי כל הקנאות נובעת בעיקרן מבקשת כבוד עצמו. ולכן הסוכה היא זכר לעניי הכבוד, והיא מעוררת את השמחה בזמן שמחתנו.

ויש לרמוז על כך, כי שיעור הסוכה הוא ז' על ז' טפחים (סוכה טו), וז' פעמים ז' הוא בגי' מט"ט כמספר 'חולה', כי הסוכה מרפאת את חולאת הקנאה. ובפיוטים נזכר 'בל תהי מצות סוכה בעיניך קלה, כי כנגד כל מצות דת חוקותיה שקולה' (שחרית ליום ב, וליום א' שחל בשב"ק), הרי שענין הסוכה הוא כלל ענין המצוות. [ובמקורא' רמזנו בזה, כי 'סוכה' עם 'מצוה' הוא בגי' רל"ב, כמספר שם הוי"ה בד' מילואיו (ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן)]. והנה בענין תיבת 'מצוה' איתא בנח"ק (תק"י עג) שיש בה אותיות ו'ה, וצריכים להחליף אותיות מצ' בא"ת ב"ש לאותיות י"ה, ועל ידי זה נמצא שם 'הוי"ה' שלם. ועל דרך זה נחליף בתיבת 'סוכה' רק את האותיות ס"כ' לאותיות ח"ל, ונמצא כי תיבת 'סוכה' עצמה תתחלף לאותיות 'חולה'. כי הסוכה מעוררת את הרפואה, במדתו של אהרן המכוננת אל 'בורא רפואות'.

ד

קדושת הסוכה היא הארת קדושת ארץ ישראל בחוץ לארץ

למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים אני ה' אלקיכם (ויקרא כג, מג). בכמה ספ"ק מובא, שיש בסוכה קדושת ארץ ישראל אפילו בחוץ לארץ. ובוהו יש לפרש את דברי הפסוקים בשעת יציאת מצרים "ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא, כי אמר אלקים פן ינחם העם בראותם מלחמה וישבו מצרימה" (שמות יג, יז). ונראים הדברים כי בעצם היה הרצון העליון להביא את בני ישראל מיד לארץ ישראל, אלא שלא היו מוכנים לעמוד בקשרי המלחמה וכו', ולכן הסיבם אל דרך המדבר ים סוף. אבל הרי 'דבר אלקינו יקום לעולם', ובודאי שבאיוזה אופן נתקיים הרצון העליון כאשר היה לכתחלה. וזהו ענין מה שבסמוך אחר כך מיד נזכרו ענני הכבוד, שנאמר "ויהי הולך לפניכם יומם בעמוד ענן וגו' לא ימיש עמוד הענן יומם" וגו' (שם, כא-כב). שהרי ענני הכבוד הם שורש קדושת הסוכה, ונמצא כי תיכף ומיד נכנסו בהארה פנימית מקדושת ארץ ישראל.

ויש לומר כי על דרך זה פועל הסדר של ימי חודש תשרי, כי 'ראש השנה' הוא בגי' 'פלשתים' עי"ה, דהיינו אשר הזמן הזה יש עדיין מקטרגים כענין מלחמת הפלשתים, ולכן אי אפשר להגיע למחוז השלימות בבחי' ארץ ישראל תיכף ומיד. אבל בכל זאת עושה הקב"ה כאשר עשה ליוצאי מצרים, ומושיב אותנו בסוכות שהם בחי' הארה מקדושת ארץ ישראל לחוץ לארץ. ואחר כך ביום הושענא רבה שהוא יום מלחמת גוג ומוגוג (ליקו"ת שמות), עושים מלחמה עם הפלשתים ומבערים את כל המקטרגים, ועל ידי זה יכולים אחר כך ביום שמיני עצרת להוריד את הקדושה אל העולם הזה בשלימות בבחי' קדושת ארץ ישראל ממש.

ונמצינו למדים על גודל המתנה של מצות סוכה,

אשר אפילו כאשר עדיין אין אנו ראויים ולא יכולים לזכות לקדושת ארץ ישראל ממש, מכל מקום מאיר לנו הקב"ה הארה מקדושתו, ומכניס אותנו אל סוכת שלומו בבחי' "וימינו תתקבני", בהארה היוצאת אל כל המקומות הרחוקים ומביאה איתה את קדושת ארץ ישראל.

הזהירות במצות סוכה כטעם הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה

וכל הפטור מן הסוכה ואינו יוצא משם, אינו מקבל עליו שכר ואינו אלא הדיוטות (ארי"ה תרל"ט סעיף ז בהג"ה).

כלל אמרו חכמים (ירושלמי ברכות פ"ב ה"ט) כל מי שהוא פטור מדבר ועושה, נקרא הדיוט. ויש לפרש את גדר הדבר ע"פ מה שהזכירו זאת הפוסקים לגבי מצות סוכה, כי הנה המצטער בזמן הגשמים שהוא פטור מן הסוכה, אמרו עליו חז"ל (סוכה כה): שהוא כעבד שבא למוזג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו, והיינו אשר מן השמים מראים אל האדם המצטער בסוכה שאין רוצים בישיבתו שם. וא"כ כאשר הוא נשאר בסוכה בכל זאת, הרי הוא יושב במקום שאין הוא ראוי להימצא שם, אחר שהורו לו מן השמים כי אין הוא ראוי אל הסוכה, ולכן הוא נקרא הדיוט. וא"כ הרי כי זה הוא גדר כל מי שנקרא הדיוט, שהוא מי שנמצא במקום אשר הוא אינו ראוי להימצא בו.

והנה אמרו חז"ל (ברכות ז:) תניא אמר רבי ישמעאל בן אלישע פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים וראיתי אכתריאל ל"ה ה' צבאות שהוא יושב על כסא רם ונשא ואמר לי ישמעאל בני ברכני וכו' ונענע לי בראשו. וקא משמע לן שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניו. והיינו אשר הכה"ג בקה"ק היה נקרא בתואר 'הדיוט', ואכן היה לובש באותה שעה ארבעה בגדי לבן ככהן הדיוט, ומ"מ קיבל הקב"ה את ברכתו ולא היתה קלה בעיניו. ולפי המבואר מובן הדבר למה היה נקרא 'הדיוט', שהרי הכה"ג היה נכנס למקום אש להבת שלהבת, אשר הוא מקום השראת השכינה בעוה"ז, והוא מקום אשר אפי' מלאכים ושרפים אינם יכולים להימצא שם. ובכן היה הכה"ג נכנס לשם בשפלות וענוה עצומה ובהרגשת לב נשבר עד מאוד, כי מי הוא ומה חיו להיות במקום קדוש זה [וכל חיזוקו היה מה שכתוב (ויקרא טו, א) בזאת יבא אהרן אל הקודש, וכמו שפי' בזה"ק (ח"ב נז) דהיינו עם מדת המלכות הנקראת 'זאת'. וביארנו את הענין בזה, דהיינו שהיה הכהן נכנס בשם כלליות נכנסת ישראל, ורק בכח זה היה יכול להיכנס למקום קדוש זה]. וא"כ היה הכהן גדול מרגיש בהיותו בקדוש הקדשים כי הוא ממש 'הדיוט' הנמצא במקום שאין הוא ראוי בכלל להיות שם.

אכן הרי קיבל הקב"ה את ברכתו של הכהן גדול, וכמו שאמרו חז"ל כי אין ברכת הדיוט דבר קל בעיני ה'. וי"ל דהיינו אשר הקב"ה שוקל את הקלות כחמורות, ולכן אע"פ שהיתה ברכה זו צריכה להיות דבר קל, מ"מ אין היא קלה מפני שהיא שקולה כחמורה. וע"ד שאמרו חז"ל כל כי ישראל, הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה (אבות פ"ב מ"א). אך גם נוהג הקב"ה, והוא שוקל את ברכת ההדיוט שהיא דבר קל, ומחשיבה כמו דבר חמור.

ובזה יש ליתן טעם למה שנהגו רבנו"ק זי"ע להישאר בסוכה גם כאשר ירדו גשמים והיו פטורים ממנה, ולכא"ו הרי מי שעושה כך נקרא הדיוט כנ"ל. אכן יש לומר כי למדו זאת ממה שהיה הקב"ה מקבל ביוה"כ את ברכת הכה"ג, והרי שהיה הקב"ה שוקל את הדבר הקל של ברכת ההדיוט כמו דבר חמור. כמו כן למדו הצדיקים מזה, כי גם אצל המצוה קלה וסוכה שמה (ע"ז ג), אשר יש מפרשים אשר היא 'קלה' לפי שהמצטער פטור ממנה, ולא עוד אלא שמי שממשיך לשבת בה אף נקרא 'הדיוט'. מ"מ היו נוהרים במצוה קלה זו כבחמורה, כאילו אין פטורים ממנה, והוא התפעלו ממה שנקראים הדיוט בזה.

נטילת לולב

1

על ידי הלולב ומיניו עורכים מלחמה של דעת בדרכי שלום

ובנענועי אותם תשפיע שפע ברכות מדעת עליון לנוה אפריון למכון בית אלקינו (יהי רצון קודם נטילת לולב).

הסוכה מכונה בכמה מקומות בשם 'סוכת שלום', כמו שאומרים 'ופרוס עליון סוכת שלומך' (תפלת מעריב) ועוד. ובפשטות יש לעיין איך זה מתאים עם הסוכה של חג הסוכות, אשר בו נוטלים את ארבעת המינים המכונים 'מנאי קרבא' בזה"ק (תיקונין כט), ולכאורה הרי זה סתירה גמורה לענין ה'שלום'.

אבל התשובה היא, כי המלחמה שאנו עושים בחג הסוכות באמצעות ארבעת המינים, איננה מלחמה הנעשית ב'כח', אלא כל כולה נפעלת ב'דעת'. כי אנו מעוררים השפעה של 'דעת' אמת על כל העולם, וזה גורם שכולם יתבטלו אל הקב"ה, ובה נלחמים עם כל הקלי' והסנסי' המנסים להסתיר אמת זו. ומלחמה כזאת נקראת מלחמה של 'שלום', כי אין עומדים לעומת המתנגדים ומתגברים עליהם, אלא מאירים את האמת של הקדושה, והסנסי' מתבטלת בעצמה אל האמת בלי שום התנגדות.

ואת זו המלחמה אנו עושים עם הלולב, כי הלולב מכוון כנגד מדת 'יסוד' (וזה"ק ח"ג רנו). והוא עולה עד בחי' 'דעת' עליון וממשיך משם (פעמים שער הלולב פ"א). כי אכן זו היא צורת מלחמה בצד הקדושה, הנעשית על ידי בחינות 'דעת' ו'יסוד' בידד [השפעת הדעת המתגלה בפועל על ידי היסוד]. כמו שמצינו במלחמת עמלק שהיא המלחמה היסודית עם 'ראשית גויים עמלק' (במדבר כד, כ), שהיו שם משה רבינו ויהושע בן נון אשר נלחמו בידד (שמות יז, ט). ומשה הוא בחי' 'דעת', כאשר הוא משפיע 'דעת' המביא לכך שיתקרב כולם לה'. ויהושע בא מזרועו של יוסף הצדיק שהוא בחי' 'יסוד', וביחד התעסקו במלחמה כנגד עמלק.

ועל זה אמר הפסוק "כי תקרב אל עיר להלחם עליה, וקראת אליה לשלום" (דברים כ, י), ולכאורה אין מובן כל כך, כי אם באים אל עיר כדי להלחם עליה, למה צריכים לקרוא אליה לשלום בכלל. אבל הענין הוא מפני שצריכים לעשות מלחמה של שלום, ולא מלחמה באופן של כח. ומלחמות הנעשים בכח הזרוע באים יחד עם השחתות וכדו', אבל במלחמת הקדושה הזהיר הכתוב "לא תשחית את עצה" וגו' (דברים כ, יט). וממשיך ואומר "כי האדם עץ השדה" (שם), ויש לרמוז בזה 'כי האדם' בגי' 'יסוד', ו'עץ השדה' הוא בגי' 'דעת'. ובא הפסוק לרמוז לעשות מלחמה על ידי 'דעת' ו'יסוד', להמשיך השפעת היסוד' מבחי' 'דעת' של הקב"ה לכל העולם. ואז לא יעשו עוד מלחמה באמצעות השחתות, אלא תהיה המלחמה של שלום.

2

הלולב מעורר את האחדות בין כל המידות

אמרו חז"ל (סוכה לו:) כי הלולב הוא הגבוה במינו, ולכן מברכים בלשון 'על נטילת לולב'. ועם הלולב מנענעים לכל הצדדים, וממשיכים מן הצדדים אל הלב.

הענין הוא כמו שנוכר לעיל, כי בחג הסוכות אחר כפרת החטאים הרי אנו בבחי' אדם הראשון החוזר אל הגן עדן שנתגרש ממנו. והנה שם נאמר "וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים" (בראשית ג, כד), ובכן יש לומר כי לעומת 'להט החרב המתהפכת' המונעת מלהגיע אל עץ החיים, יש לנו בחג הסוכות לולב ומיניו שהם 'מנאי קרבא' (תיקונין כט). כמו החרב, ובהם אנו חוזרים ונכנסים אל עץ החיים, ולכן 'לולב' הוא בגי' 'חיים'. והלולב הוא כפות תמר, ומלשון 'תמורה' והתהפכות מענין

לענין, כי הלולב בא לעומת כח התמורה ולהט החרב המתהפכת ומנצח אותם.

ויש לבאר בזה, כי 'להט החרב המתהפכת' הוא ענין כל הבלבולים שהיצר הרע מעורר אצל האדם, וממלא את מוחו ודעתו בספיקות שונות, וזה מונע אותו מלהידבק בהשי"ת. ושורש כל הבלבולים הוא בהעדר ההכרה באחדות ה', וזה הוא כוחו של ה'אל זר' בליבו של אדם, ועל ידי זה הוא מרחק אותו מן הקדושה ח"ו. אבל בזה בא כוחו של הלולב, שהוא 'לו לב' בבחי' התמר שיש לו 'לב אחד' להקב"ה (סוכה מה:), ובו מנענעים לכל ה' קצוות, ומוליכים ומביאים את הכל אל החוה כנגד הלב, שהוא שורש האחדות שיש בכל המידות. כי אכן בענין ההשגות אשר במח יכול היצר הרע לנסות לבלבל את האדם ולהרחיקו מדרך עץ החיים, אבל על ידי הלב מעוררים את נקודת הדבקות באחדות ה', וזה מבטל את כל הבלבולים. ולכן הלולב דומה לעמוד השרה (ויקרא ל, יד), שהוא דרך ההתקשרות בין המח והלב, כי הלולב מעורר את המח להתקשר עם נקודת האחדות אשר בלב. והוא ענין אגידת הלולב דוקא, ואוגדים אותו בעצמו וגם עם ההדסים והערבות, כי הלולב יש בו שורש האחדות בין כל הנפרדים, בגילוי 'לב אחד לאבינו שבשמים'.

אושפיזין עילאין

ח

שבעת הרועים מרומזים בשמוה"ק של הסוכה

יש לרמוז בתיבת 'סוכה' על כל שבעת הרועים הבאים אל תוכה. כי הנה 'סוכה' הוא בגי' 'הוי"ה אדני', ואצל כל ז' הרועים מצינו רמזים לשמות הק' האלו.

'אברהם יצחק יעקב' בידד הם בגי' ז' פעמים 'הוי"ה אדני' עה"כ, כנגד ז' מי חג הסוכות. והסדר הוא כך, 'אברהם' הוא בגי' ב' פעמים 'הוי"ה' וג' פעמים 'אדני', 'יצחק' הוא בגי' ב' פעמים 'אדני' וג' פעמים 'הוי"ה', ו'יעקב' הוא בגי' ב' פעמים 'הוי"ה אדני', כמבואר בדברי האריה"ק (שעה"פ פרשת לך לך), נמצא בסך הכל ז' פעמים 'הוי"ה אדני'.

ואילו 'משה אהרן יוסף דוד' הם בגי' תשפ"א, שהוא גם רומז על השמוה"ק 'הוי"ה אדני'. כי מנין זה הוא בגי' ב' פעמים 'שמים' עה"כ, ויש לומר כי 'שמים' אחד הוא ט"ו פעמים 'הוי"ה' העולה בגי' 'שמים', וה'שמים' השני הוא ו' פעמים 'אדני' העולה ג"כ בגי' 'שמים'.

ובאופן זה נמצא כי בחשבון כל ז' הרועים בידד, יש לנו כ"ב פעמים 'הוי"ה', וי"ג פעמים 'אדני'. ויש לרמוז על כך במה שנקרא חג הסוכות בלשון חז"ל 'ראשון לחשבון עוונות' (תנחומא אמור כב), כי 'כ"ב' הוי"ה י"ג אדני' הוא בגי' 'עון'.

ויש לרמוז על כל זה בפסוקי ההלל, שאומרים בו "המשפילי לראות בשמים ובארץ, מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון" (תהלים קיג, ו-ז), אשר 'לראות' עה"כ הוא בגי' 'אברהם יצחק יעקב', ואילו 'אֲשַׁפֵּת' הוא בגי' 'משה אהרן יוסף דוד'.

עוד יש לרמוז בשמותיהם על השמוה"ק 'הוי"ה אדני' העולים 'סוכה' כנ"ל, כי שם הוי"ה במילואו הוא בגי' 'חן' [כאשר מחלקים את ד' מילואי שם הוי"ה (ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן) לז' חלקים שוים, ומוציאים מהם צירוף אחד הכולל את כולם (י"ד מע"ב, ה"י פס"ג, וא"ו מ"ה, ה"ה מ"ב"ן)], ואילו שם 'אדני' במילואו (אל"ף דל"ת נון יו"ד) הוא בגי' 'תרע"א'. ומילוייהם בלבד בלבד השם עצמו (י"ד הו"ו - ל"ב, ל"ף ל"ת ו"ן ו"ד - תר"ו) עולים בגי' 'אברהם יצחק יעקב'. והנה ח"ו"ן עם 'תרע"א' הוא בגי' 'קרע' שט"ן, וע"י בדברי האריה"ק (שעה"פ ר"ה ט) שכתב להוסיף על מנין 'קרע' שט"ן עוד ב' פעמים שם הוי"ה, עיי"ש, והנה 'קרע' שט"ן עם ב' פעמים 'הוי"ה' הוא בגי' 'משה אהרן יוסף דוד'. ונמצא כי בשמוה"ק 'הוי"ה אדני' בעצמם במילואם, רמוזים כל שבעת הרועים הבאים אל הסוכה.

החשש המיוחד אצל לולב שופר ומגילה שמא יעבירו ברשות הרבים

חז"ל קבעו כי מצות נטילת לולב אינה דוחה את השבת (סוכה מב), ובטעם הדבר אמר רבה שם 'גזרה שמא יטלנו בידו, וילך אצל בקי ללמוד, ויעבירו ארבע אמות ברשות הרבים'. ומסיימת הגמ' 'והיינו טעמא דשופר, והיינו טעמא דמגילה', שגם אותם דחו חז"ל מלקיים בשבת (ובספח"ק בני ישיבך (שבתות ט, א), רמז ג' מצוות אלו בלשון הפסוק 'ויבוא יעקב שלם עיר שכם וכו', ויחן את פני העיר' (בראשית לג, יח), שפירשו בו חז"ל כי יעקב אבינו קבע אז תחומי שבת (ב"ר יא, ז), והנה 'שלם' נוט' שופר לולב מגילה, אשר במצוות אלו חששו חז"ל שמא יעבירו ארבע אמות ברשות הרבים].

ומה שחששו במצוות אלו דווקא שמא יטלנו בידו כדי ללכת אצל בקי ללמוד, היינו מכיון שהם צריכים איזו בקיאות מיוחדת. כי הלולב ומיניו הם כדי 'להמשיך מדעת עליון לגנוה אפריון' (יהי רצון לפני נטילת לולב), ובודאי צריכים להיות בעל דעת גדולה כדי להשיג את המשכת הדעת בבחי' זו. וכך גם על השופר נאמר 'אשרי העם יודעי תרועה' (תהלים פט, טז), ואיתא בזה"ק (ח"ג יט): 'אמר רבי אלעזר, חמינא לאבא דלא מקבל תקיעתא דבר נש דלאו איהו חכים מלתקע ברוז דתקיעה', הרי שצריכים להיות בקי היודע ברוז דתקיעה. וכן בענין קריאת המגילה יש לפרש על פי מעשה שהיה אצל הרה"ק רבי ברוך מוויניץ ז"ע בצעירותו, כאשר פעם אחת לא חש בטוב ביום הפורים ולא היה יכול לבא לבית הכנסת לשמוע את קריאת המגילה של אביו הרה"ק בעל צמח צדיק ז"ע, ושלח אליו אביו איזה בעל קורא שיקרא לו את המגילה. אבל רבי ברוך סירב בדבר, באמרו שאין לו שום ענין לשמוע איזה סיפור מעשה שהיה בין מלך גוי שיכור ואשתו ועוד כמה גוים וכו', אלא הוא רוצה לשמוע את המגילה, ואכן אחר הקריאה בביהמ"ד הגיע אביו הק' לקרוא עבורו את המגילה. הרי שגם את המגילה צריכים לדעת איך לקרוא, והיא בחי' הדעת הנצרכת למחית עמלק ואכמ"ל.

ועל דרך הרמז יש להוסיף, כי איתא בספח"ק ליקוטי מוהר"ן (קמא תורה ו), שהאדם צריך להיות 'בקי' בבחי' 'רצוא' ו'בקי' בבחי' 'שוב'. והיינו על פי הפסוק 'והחית רצוא ושוב' שענין החיים נמשך בדרך רצוא ושוב, ולכן באה נשימת האדם ומסתלקת כל הזמן. וזה נובע מן ההארה העליונה הפועלת על דרך אור ישר ואור חור, שהם מושגים בשמוה"ק 'הו"ה' שהוא בחי' אור ישר ו'אלקיים' שהוא בחי' אור חור. ואלו השמוה"ק עולים בגי' 'בקי', ומאחר ששניהם נכללים זה בזה, לכן יש ענין של 'בקי' מצד הרצוא ו'בקי' מצד השוב.

ולכן תמיד כאשר עוסקים בענין המשכת חיים, יש ענין של 'בקי' ברצוא ושוב. ושלשת המצוות הנזכרות לעיל, יש להם שייכות לענין המשכת החיים. כי 'לולב' הוא בגי' 'חיים', כמו שכתב האריה"ק (שעה"כ סוכות ה). ותקיעת שופר היא דוגמא לענין 'ויפת באפיו נשמת חיים' (בראשית ב, ז), ולכן נופחים בשופר ביום יצירת האדם, ואכמ"ל. וכמו כן מגילת אסתר אמרו עליה חז"ל 'קרייתא זו הלילא', שהיא הודאה על היציאה ממות לחיים (מגילה ד). ומצד שייכות זו שיש למצוות אלו עם ענין החיים, לכן חששו שמא ילך אצל 'בקי' ברצוא ושוב ללמוד אחרות חיים.

והחשש שמא יעבירו ארבע אמות, היינו כי ענין 'בקי' הוא השמוה"ק 'הו"ה אלקיים' כנ"ל, והאחרים של שמוה"ק אלו (י' ויהי יהי הו"ה) - בגי' ע"ב, א' א"ל אליה אלהי אלקים - בגי' ר' הוא בגי' 'עברי'. והיינו אשר חז"ל חששו שמא יוציא את אור ה'בקי' לבחי' האחרים, ותהיה בו ח"ו אחיזת החיצונים הנקראים 'רשות הרבים'. כי באמת מצוות אלו יש להם ענין של ירידה למקום האחרים, כי ככולם מצונו לשון המורה על בחי' 'עברי הנ"ל', ולכן יש

להזהר בהם ביותר שלא יעבירו ברשות הרבים. שהרי בין ארבעת מיני הלולב, עומדת הערבה' שהיא בבחי' זו. ועל השופר נאמר 'והעברת שופר תרועה' (ויקרא כה, ט), בבחי' 'עברי'. ובמגילה נאמר 'ויעבר מרדכי' (אסתר ד, י), שהוא בחי' הארת יסוד אבא המאיר בו אשר הוא בחי' 'מור עובר' (שה"ש ה, יג; שעה"כ פורים).

ונוסף עוד, כי ג' פעמים 'עברי' הוא בגי' 'עת רצון', כי שלימות קדושת השבת היא בחי' 'עת רצון', שהרי תכלית השבת הוא בשעת רעוא דרעוין שהוא זמן עת רצון. ולכן נזהרו בג' מצוות אלו מענין 'שמא יעבירו' בבחי' 'עברי', כדי שלא לפגום ח"ו בקדושת שבת שהיא בחי' 'עת רצון'.

שמחת בית השואבה

י

שמחת בית השואבה בתיקון והעלאת כל ניצוצי הקדושה

תנו רבנן יש מהן אומרים 'אשרי ילדותינו שלא ביישה את זקנותינו', אלו חסידים ואנשי מעשה. ויש מהן אומרים 'אשרי זקנותינו שכפרה את ילדותינו', אלו בעלי תשובה. אלו ואלו אומרים, 'אשרי מי שלא חטא, ומי שחטא ישוב וימחול לו' (סוכה נג).

יש להתבונן מה נשתנה ענין שמחת בית השואבה, שעשו בו עסק גדול כל כך מן התשובה, והיו בעלי התשובה מכריזים במיוחד 'אשרי זקנותינו שכפרה על ילדותינו', וגם החסידים ואנשי המעשה הצטרפו אליהם להכריז 'ומי שחטא ישוב וימחול לו'.

ויש לומר בזה, כי שאיבת המים לשמחת בית השואבה, היא ענין של השלמה לעבודת מנהג 'תשליך' שנעשה בעשרת ימי תשובה. ובשאיבת המים הללו, הרי אנו שואבים ומוציאים משם את מה שזרקנו בשעת 'תשליך'. כי מבואר באריה"ק (שעה"כ ר"ה הקדמה) בענין פסוקי 'מי א"ל כמות' שאומרים בשעת תשליך, אשר הם מכוונים אל י"ג המדות של רחמים, ועיקר הכוונה היא בתיבות 'ותשליך במצולות ים כל חטאתם', אשר הוא מכוון כנגד מדת 'לאפלים'. ומבואר שם עוד, כי באמירת פסוק זה משליכים למצולות ים את כוחות החיצונים הנאחזים להתגבר על הקדושה ח"ו. אבל אחר כך צריכים לתקנם, ולהעלות מתוכם את ניצוצי הקדושה הטמונים בהם, וזה בא על ידי תיקון 'ונקה', עיי"ש.

ולפי זה יש לומר, כי אכן בימי ראש השנה ויום הכיפורים מתעסקים בעיקר בבחי' תיקון 'לאפלים', ולכן נהגו לקיים בהם את מנהג 'תשליך', כאשר מרחיקים את העוונות ומשליכים אותם למקום אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם. אבל אחר כך בימי חג הסוכות, הומן כבר ראוי להעלות ולתקן גם את הניצוצין שנפלו בשביה אלוהן המקומות הרחוקים, בבחי' תיקון 'ונקה'. ולכן הולכים אל המים אשר בהם השליכו את כל החטאים, ושואבים את המים ומעלים אותם.

וזה הוא ענין העסק הגדול מן התשובה בשעת שמחה זו, כי כעת מתגלה איך הכל בא לידי תיקון, וגם אותן הניצוצות אשר הושלכו למצולות ים, מגיעים עכשיו לידי תיקונם. וזה מביא לידי שמחה גדולה, כאשר אין שום יאוש מכל נקודה וניצוץ טוב. ולכן אמרו שכל אחד יכול לקיים 'ישוב וימחול לו', כי 'שוב' הוא בגי' א' יותר מ'איש' [וגם ראשי התיבות של מאמר בעלי התשובה 'זקנותינו שכפרה את ילדותינו' הוא א' יותר מ'איש'].

יא

שמחת בית השואבה מכח ההשתוקקות של המים התחתונים

תנו רבנן מי שלא ראה שמחת בית השואבה, לא ראה שמחה מימיו. מי שלא ראה בית המקדש בבנינו, לא ראה בגין מפואר מעולם. מאי היא, אמר אבי ואיתימא רב

חסדא, זה בנין הורדוס. במאי בניה, וכו', באבני שישא כוחלא ומרמרא. אפיך שפה ועייל שפה, כי היכי דלקבל סידא. סבר למשעיין בדהבא, אמרו ליה רבנן שבקיה, דהכי שפיר טפי, דמתחזי כאדנותא דמא' (סוכה נא).

יש להבין מה שייכות יש בין שמחת בית השואבה לבין בנין ירושלים ובית המקדש, אשר נכללו ביחד בברייתא זו. עוד יש להבין מה שזכר בהמשך דברי הגמ' על בנין הורדוס, שאמרו לו חכמים להשיגו בלי ציפוי זהב כדי שייראה כמו גלי הים, מה ענין יש לבית המקדש להיראות כך.

ונקדים את דברי הוזה"ק (ח"א סט) על הפסוק 'אתה מושל בגאות הים, בשוא גליו אתה תשבחם' (תהלים פט, י), אשר הפירוש הפשוט בתיבת 'תשבחם' הוא לשון של השפלה, אבל הוזה"ק דורש 'דבר אחר תשבחם ממש, שבחה הוא לון, בגין דסלקין בתיאובתא למחמי, עיי"ש. והיינו אשר הקב"ה משבח את גלי הים המתרוממים כלפי מעלה, מחמת השתוקקותם להתעלות אל העליונים. וטעם הדבר הוא, מפני תשוקת המים התחתונים מאז שנפרדו, להתקרב ולהתעלות אל פני ה' 'אנן בעינן למחוי קדם מלכא' (תיקוני פ, ה). והוזה"ק מדגיש, ששבחם הוא בכל ששה מתעלים ומתרוממים תמיד, אפילו שאינם יכולים להשיג את מבוקשם, והם חוזרים ונופלים להיות מים תחתונים כאשר נצטוו.

ולפי זה יש לומר, כי כאשר עמדו באמצע ימי בית המקדש השני, והורדוס העבד האדומי בנה מחדש את בית ה', הבינו התכמים כי זה כבר יהיה הבית האחרון לפני הגלות הארוכה. ולכן רצו להדגיש את מעלת ההשתוקקות, כאשר יבקשו כלל ישראל במשך כל ימי הגלות להתקרב אל ה' בביתו נאווה קודש, ולא יוכלו להשיג את מבוקשם עד הגאולה. אבל על ידי שזיכרו את הלימוד היוצא מתנועת גלי הים, אשר הם נראו על בית המקדש בשנותיו האחרונות, הרי בזה יבינו את מעלת ההשתוקקות והיצרנות והנסיגות להתעלות ולהתקרב, אפילו כאשר אין מגיעים ואין משיגים. וזה היה יסוד ענייניו של בנין הורדוס, ולכן היה נחשב 'בנין מפואר', מפני הלימוד החשוב היוצא ממנו לקראת ימי הגלות הארוכים.

ולפי האמור מבואר היטב שייכות בנין הורדוס לשמחת בית השואבה, כי שמחה זו מקושרת להתקרבותם של המים התחתונים, המתעלים בשאיבתם להתקרב לפני ה'. והתקרבות זו באה מכח תנועתם התמידית והשתוקקותם שלא פסקה אף פעם, לנסות ולהשתדל להתקרב על אף הריחוק, ולא להרפות מן ההשתדלות למרות כל מה שעובר עליהם, אלא תמיד להישאר בכיסופין להיכנס לחצרות ה'.

שמיני עצרת

יב

עיקר ענין שמיני עצרת הוא היחוד בעצמו

ביום השמיני עצרת תהיה לכם וגו' (במדבר כט, לה).

התרגום של 'עצרת' הוא 'כנישין' (תרגום אונקלוס) או 'כניש' (וזה"ק ח"א סד), שהוא לשון של אסיפה. ובעצם כל חג הסוכות נקרא 'חג האסיף' (שמות לד, כב), ויש לבאר מה הוא החילוק בין האסיפה של חג הסוכות לבין אסיפת שמיני עצרת.

ויש לומר כי בחג הסוכות אשר גם שבעים שרי אומות העולם מקבלים את השפעתם, כל הענין של האסיפה הוא רק כדי לקבל את ההשפעות, וכך אפשר לפרש את האסיפה על קבלת ההכנסת ההשפעות. אבל אותה השפעה נפסקת בסוף חג הסוכות, ומסתלקים כל האומות עם השפעתם. ואז אומר הקב"ה אל עם קרובו 'עכבו עמי עוד יום אחד' (רש"י ויקרא כג, לא), כי כעת יש ענין חדש של שמיני עצרת. ואז אין מבקשים בכלל את ההשפעה מצד עצמה, אלא כל מי שרוצה להישאר ולהתאסף אצל הקב"ה נשאר, וכל ההשפעה אינה אלא אמצעי צדדי

בשמיני עצרת מאיר מבחי' היחוד דלעתידי לבא

ביום השמיני עצרת תהיה לכם וגו' (במדבר כט, לה).

הרה"ק מראוואדוב זי"ע היה רגיל לומר כי חתן תלמיד חכם מכון תחת החופה, אשר הח' של 'חופה' הוא כנגד ח' האותיות של השמוה"ק 'הוי"ה אדנ"י', ושאר האותיות ו'פ"ה הם בגי' 'הוי"ה אדנ"י', עכד"ה.

והנה אם נחשוב ח' פעמים ו'פ"ה דהיינו 'הוי"ה אדנ"י', הרי זה בגי' תשכ"ח (כמספר 'יצחק' במילואו (ויד צדי"ח חית ק"ף). כי 'יצחק' הוא בגי' ח' פעמים 'הוי"ה', ומילוי הוא בגי' ח' פעמים 'אדנ"י'. ואכן ידוע כי המילוי נחשב בבחי' נוק' כלפי הפשוט, ולכן הפשוט הוא כנגד שם 'הוי"ה והמילוי כנגד שם אדנ"י'. ולעתידי לבא יהיה היחוד בבחי' 'הי"ה אדנ"י' (ליקוטי תורה וזכרה), וח' פעמים 'הי"ה אדנ"י' הוא בגי' 'עצרת', והיינו אשר בשמיני עצרת יש הארה מן היחוד דלעתידי לבא. וזה נרמז בשם 'שמיני עצרת', שיחלק את תיבת 'עצרת' לשמונה חלקים, ואז ימצא כל אחד כמספר 'הי"ה אדנ"י'.

והחילוק שבין מספר 'תשכ"ח' שהוא בחי' היחוד שבזמן הזה, למספר 'עצרת' שהוא בחי' היחוד דלעתידי, הוא בגי' 'לב'. ולב זה נשלם לנו בשמיני עצרת, שהוא כנגד בקשת ה'לב' כמו שנאמר "שמיני כחותם על לבך" (ש"ה"ה, ת, ו), אשר הוא בקשת כנסת ישראל בזמן היחוד (וה"ק ח"א רמד:). וכן קוראים ביום זה את סוף התורה ותחילתה, שני אותיות 'לב'. ועל ידי זה יוצאין מתורת 'תשכ"ח' המורה על שכחה, ונעשה 'עצרת' שהוא נעצר ונשאר תמיד בלתי נשכח.

וזה היא מעלת היחוד של 'הי"ה אדנ"י' על היחוד 'הוי"ה אדנ"י', כי שם הוי"ה מתחלק לאותיות י"ה שיש בהם יחוד תמידי, ואותיות ו"ה שהם בבחי' יחוד שאינו תדירי (וה"ק ח"ג ד). ולעתידי לבא יהיה כל השם בבחי' 'הי"ה', דהיינו שיהיה בו יחוד תדירי. וזהו ענין בקשת החותם של שמיני עצרת, שהוא משאיר רושם לנצח כמבואר בוה"ק (ח"א רמד:). ולכן יש לנו ביום זה הארה מן היחוד 'הי"ה אדנ"י' שיהיה לעתידי לבא, יחוד שאינו נפסק.

וידוע כי ח' בגדי הכהן גדול הם כנגד ח' האותיות של 'הוי"ה אדנ"י', וראשי תיבותיהם (אפוד מעיל כתונת מצנפת אבנט מכנסיים חושן ציץ) עולה כמספר 'עמלק'. ולכן היה חושן המשפט מונח על ה'לב', כי עמלק עושה ספיקות ['עמלק' בגי' 'ספק'], ועל ידי ה'לב' שהוא מציל מן השכחה ומעלה מ'תשכ"ח' אל 'עצרת', נתבטלה קלי' עמלק וספיקותיו, והיה יכול היחוד להתגלות ולהאיר כנכון.

תפלת גשם

התורה המתגלית בשמיני עצרת מתקנת את כל הנשמות יש לומר טעם במה שמברכים על הגשם ביום שמיני עצרת.

כי ביום זה קוראים את הפסוקים של "וימת שם משה עבד ה'" (דברים לד, ט), ועל אותן פסוקים אמרו חז"ל (ב"ב טו, מובא ברש"י) שהיה משה רבינו כותב בדמיו. וביאור הדבר על פי פנימיות הוא, כי אותיות כל ספר התורה הם כנגד ששים ריבוא נשמות ישראל. אבל ישנם נשמות אשר נפלו במקומות גידים ורחוקים, והם אינם נכללים בכל ספר התורה. אלא תיקונם נמצא בפסוקים אלו שהיה משה כותבם בדמיו, ואז העלה אותם ותיקנם.

וביום שמיני עצרת כאשר מגלה הקב"ה את גודל אהבתו לכנסת ישראל, למעלה מכל טעם ודעת. אז

קוראים פסוקים אלו, לעורר את תיקון כל נשמות ישראל אפילו הנדיחות ביותר. ודבר זה הוא כענין הגשם היורד ממקום גבוה למקום נמוך, וכך הוא ענין התורה היורדת עד לאותן הנשמות שבמעמקי תהומות הארץ ומעלה אותן. ולכן מברכים את הגשם ביום זה, להורות על תיקון כל נשמות ישראל באהבת ה' אל עם קרובו.

מגודל קרבת היחוד יכולים לבקש גם בקשות שלא כהוגן איתא בגמ' (תענית ד). 'אמר רבי ברכיה אף כנסת ישראל שאלה שלא כהוגן והקדוש ברוך הוא השיבה כהוגן, שנאמר "ונדעה נרדפה לדעת את ה' כשחר נכון מצאו יבוא כגשם לנו" (הושע ג, א), אמר לה הקדוש ברוך הוא, בתי את שואלת דבר שפעמים מתבקש ופעמים אינו מתבקש, אבל אני אהיה לך דבר המתבקש לעולם, שנאמר "אהיה כטל לישראל" (ש"ה, יד, ו). ועוד שאלה שלא כהוגן, אמרה לפניו רבונו של עולם "שמיני כחותם על לבך כחותם על ורועך" (ש"ה, ת, ו). אמר לה הקדוש ברוך הוא, בתי את שואלת דבר שפעמים נראה ופעמים אינו נראה, אבל אני אעשה לך דבר שנראה לעולם שנאמר "הן על כפים חקוקת" (ישעיה מט, טו) ע"כ.

ויש להפליא את הדבר, אשר ביום שמיני עצרת אנו מבקשים על הגשם, אשר היא ענין של בקשה שלא כהוגן. וכך גם איתא בוה"ק (ח"א רמד: ח"ב קיד). כי בקשתה של כנסת ישראל ביום זה היא "שמיני כחותם על לבך" וגו', והרי גם בקשה זו נחשבת בקשה שלא כהוגן.

אבל הענין הוא, כי עבד המבקש מאת אדונו צריך להקפיד לבקש רק דברים שנחשבים בקשה כהוגן, אבל אשה לבעלה יכולה לבקש ממנו את כל הדברים, אפילו דברים שנחשבים שלא כהוגן. ולכן בדרך כלל אי אפשר לנו לבקש בקשות כאלו, כי צריכים להקפיד על מה שראוי ונכון על פי היחס של עבד לאדונו [והקב"ה רוב אהבתו וחמלתו על כלל ישראל, עונה לנו כהוגן אפילו כאשר שאלנו שלא כהוגן]. אבל ביום שמיני עצרת שיש בו 'חודא שלים' בין כנסת ישראל ודודה כביכול בבחי' אשה ובעלה, מבקשים אנו דוקא אפילו בקשות שלא כהוגן, ובוה מתגלה הקשר העומק בין כנסת ישראל להקב"ה.

וענין ההשפעה של גשם לעומת טל, הוא בחי' גילוי ההשפעה לבחוף. כי הטל אינו ניכר בעת רדתו, וגם עצם השפעתו וטובתו היא השפעה נסתרת ביותר. אבל הגשם נראה לעין כל בעת המשכתו אל העולם, וגם טובתו נגלית ומושגת. וכנסת ישראל מבקשת "מי יתן כאח לי וגו' אמצאך בחוף אשקך גם לא יבוז לי" (ש"ה, ת, א), שתתגלה אהבת הקב"ה לכנסת ישראל באופן גלוי ממש, ולכן מבקשים ביום שמיני עצרת על הגשמים, להמשיך את האהבה עד לגילוי בחוף בפועל ממש [וכך גם מה שמבקשים "שמיני כחותם על לבך" וגו', שמבואר בגמ' שהוא ענין שפעמים נראה ופעמים אינו נראה. היינו אשר מבקשים שהאהבה הנסתרת תתגלה, ולכן זה כולל בו הסתר וגילוי ביחד].

שמחת תורה

שמחת תורה כדי להמשיך את היחוד על כל השנה

ביום השמיני עצרת תהיה לכם וגו' (במדבר כט, לה).

נהגו ישראל קדושים לעשות ביום זה 'שמחת תורה', ואין זה חלק ממה שנצטוו במצות היום, אלא חידוש שחידשה כנסת ישראל. ואכן בחוף לארץ שישנם שני ימים טובים של גלויות, נהגו לעשות את 'שמחת תורה' ביום השני שהוא יו"ט מדרבנן [בבחי' מנהג אבותיכם בידיכם (ביצה ד)].

והענין הוא, כי עצם עניינו של שמיני עצרת הוא

היחוד השלם בין הקב"ה וכנסת ישראל, ואין ביום זה שום דבר נוסף מלבד אהבת הקב"ה לכנסת ישראל ושמחתו בהם. אבל כלל ישראל מביאים עמם אל היחוד את התורה הק', כאשר על ידי זה אנו רוצים לבטא את שמחת היחוד. כי התורה הק' היא אמצעי נעלה ונשגב של דביקות בהקב"ה, באופן שאין זה חוצץ ודבר נוסף על היחוד, אלא כלי של ביטוי וגילוי היחוד.

ואפשר לומר שהוא על דרך מה שאמר מהר"ו אל רבו האריה"ק כאשר רצה ללמד רק אותו, ואמר לו שאין הוא רוצה להיות לבד מן החברים, ומה שיהיה עמם יהיה עמו (שעה"ג הקדמה לה). ועל דרך זה אומרים כלל ישראל, שאין אנו רוצים להיפרד מן התורה הק' שהיא כלי חמדנו של הקב"ה, וגם כאשר הוא רוצה להתייחד עמנו לבידנו, אין אנו רואים את עצמינו לדבר נפרד מן התורה, [וגם היא ודאי איננה דבר נפרד מהקב"ה], ולכן מביאים אנו אותה עמנו יחד אל שמחת היחוד.

ויש לומר שהקב"ה רמז לנו על כך באמרו "עצרת תהיה לכם", דהיינו שאנו יכולים לדאוג בעצמינו איך תהיה אסיפת עצרת זו, ואיך תהיה 'עצירה' ותחזקה תמידית של אור היחוד לכל השנה, ועל ידי זה תהיה העצרת נשארת לכם, כי מאחר שאנו מצרפים את התורה הק' אל שמחת היחוד, על ידי זה יש לנו כלי לאחוז בו את האהבה והקירבה היתירה של יום שמיני עצרת, וכך נשאר רושם מן היחוד על כל השנה.

שבת גד גילו את כוונתם הטובה של המרגלים

פרשת וזאת הברכה יש בה מ"א פסוקים, ורשום עליו 'גאואל סימן'.

ויש לומר שהכוונה היא לגאואל בן מכי נשיא שבת גד, אשר היה בין המרגלים שנשלחו לתור את הארץ (במדבר יג, טו). והענין הוא, כי בפרשה זו מתגלה עומק בענין עוון המרגלים, באופן שעוונם מתהפך לזכות.

כי הנה שבת גד בחרו את חלקם בנחלת הארץ מעבר לירדן, וגער בהם משה רבינו באמרו "מה עשו אבותיכם בשלחי אותם מקדש ברנע לראות את הארץ" (שם לב, ט), ודימה את בקשתם להישאר בחוף לארץ אל חטא המרגלים. אבל למעשה בפרשה זו מתגלית כוונתם האמיתית במה שביקשו להישאר בעבר הירדן, כאשר נאמר עליהם "כי שם חלקת מחזקת ספון" (דברים לג, כא), דהיינו שבתרו להיות היכן שיהיה מקום קבורתו של משה רבינו, כי לא רצו להיפרד ממנו (כמו שפירש הרה"ק הר"ב מפרשיסחא זי"ע על "ומקנה רב", שהיה להם קנין גדול של התקשרות ברבם).

ומעתה יש לומר, כי גם כל חטא המרגלים היה על דרך זה. שהרי כבר היה ידוע שלא יכנס משה רבינו לארץ ישראל, כאשר כבר אמר לו הקב"ה בהיותם במצרים "עתה תראה" (שמות י, א) והיינו שלא יראה את כניסתם לארץ ישראל (סנהדרין קיא). וכך גם אלדד ומידד התנבאו במחנה (במדבר יא, כו) ואמרו כי משה רבינו ימות, ויהושע יכניס את ישראל לארץ (סנהדרין יז). ואם כן מובן למה ביקשו המרגלים להתעכב במדבר, כי היה זה כדי להישאר עוד עם משה רבינו ולא להיפרד ממנו.

ולכן מונה הפסוק והולך את שמות המרגלים בפרשת שלה, ורק בסוף כולם נזכר 'גאואל בן מכי' הנשיא לשבת גד. כי הכלל הוא 'הכל הולך אחר החיתום' (ברכות יב), באשר שם מתגלה פנימיות כולם. ואצל שבת גד נתגלתה הכוונה הטובה להדיא, כאשר עשה דבר נוסף הדומה לחטא המרגלים, ולמעשה נבחר שיהיה זה כדי להישאר יחד עם משה רבינו. ובא זה ללמד על הכלל כולו, שבעומק היתה כוונתם של המרגלים כולם על ענין זה, להתדבק בקדושת משה רבינו.

ולכן בפרשת וזאת הברכה, אשר בה נזכרת פטירתו של משה רבינו, יש 'גאואל' פסוקים, לרמוז על 'גאואל בן מכי' לשבת גד. כי בו נתגלתה כוונתם הטובה של המרגלים, כאשר ביקשו להתקשר כמו בני שבת גד בקדושת משה רבינו.

הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך: השמחה של סוכות ושמיני עצרת - בנין בית המקדש

שמחת בית השואבה
אושפיזא דיוסף תש"ע

מסילת המועד

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

א

אור צדיקים ישמח:

בחג הסוכות מגלים לנו האור הגנוז בכל יום

בכל יום גנוז טוב נפלא שהוא 'אור הגנוז' | בזה בונים בית המקדש ב'ימינו' | גילוי האור הפנימי ע"י נקודת הצדיק שבכל אחד | הלולב מושך הארת הדעת לכל השנה לבנות בית המקדש בלבנו | הסוכה מאיר הארת 'בית המקדש' לכל השנה

הסוכה ונטילת לולב שייכים לבנין בית המקדש

ביהי רצון הנאמר לפני נטילת לולב מבקשים אנו: "וּבְנֵינוּעִי אוֹתָם תִּשְׁפִּיעַ שְׁפַע בְּרוּכֹת מִדַּעַת עֲלֵינוּ לְנוֹה אֶפְרָיוֹן לְמִכּוֹן בֵּית אֱלֹקֵינוּ", מהו דעת עליון ומי הוא נוה אפריון? הכוונה הפשוטה בזה היא: שבנענועים שלנו מושכים אנו שפע ברכות ושובע שמחות מדעת העליון, שבכוחו אנו בונים 'בית המקדש' שבקומת השנה ובקומת הנפש שזה יביא באחריתו לבנין בית קדשינו ותפארתנו הנקרא נוה אפריון - ככתוב 'אפריון עשה לו המלך שלמה' והוא מכון בית אלוקינו - שנאמר בו 'מכון לשבתך פעלת ה'". אכן יש להתבונן איה איפוא הוא בית המקדש הזה שאנו בונים? והיאך הוא נבנה בנענועים שלנו? ומהו העבודה של המשכת ה'דעת'? בכלל, עלינו לשים אל לבנו להתבונן בכלליות מצוה זו, מהו? ואיך היא מביאה אל התכלית שנתפרש בתורה שהיא 'ושמחתם לפני ה' אלוקים שבעת ימים'.

'חג הסוכות' בכלל מקושר לענין בית המקדש, כמה שנאמר (תהילים עו, א): "וַיְהִי בְשָׁלֹם סֶכּוֹ וּמִעֻנָּתוֹ בְּצִיּוֹן" - שהסוכה של הש"ת היא בציון, ובסוכות סוכים אנו ברוח הקדש וצופים לבנין בית העתיד בית אלוקי יעקב. ושלמות בנין בית המקדש בקומת השנה הוא ביום שמיני עצרת, וכל חג הסוכות הוא הארת בהמ"ק כעין בתי מקדשות שהיו לישראל כהכנה לבית השלישי - בית הנצחי - שהוא דרגא דשמיני עצרת. ואכן כן דרשו חז"ל (ב"ר נ, טו) על הפסוק 'ויהי בשלום סוכו': שעשה ה' סוכה בירושלים והתפלל בה יהי רצון שאראה בבנין ביתי, ויש לפרש לדרכינו דהסוכה שלנו היא גם כן 'בית תפילה' שמתפללין בו ומשתוקקים ומצפים ומייחלים לבנין השלם של מלכות שמים ביום שמיני עצרת שאז נשלם בית המקדש - ואזי נקראת 'סוכת שלם' - ויהי בשלם סוכו. ובחג הסוכות עדיין יושבים אנו בדירת עראי ומצפים לבנין בית הקבע - בית השלישי בית אלוקי יעקב. וצריך להתבונן בזה טובא לחשב חשבוננו של עולם, היאך יתכן שבחג הסוכות שעדיין לא הגענו אל התכלית הנרצה יושבים אנו בצל הסוכה וחוסים בצלא דקוב"ה, ושם שמים חל על הסוכה, ואילו בשמיני עצרת דייקא חוזרים אנו לביתנו - בבית של חול הקבוע בכל ימות השנה, והדבר הזה אמר דרשני.

ובנה אותה בימינו - בנין בהמ"ק ב'ימים' שלנו

בספה"ק (עי' זרע קודש פר' כי תצא) מבואר בפירוש מטבע שטבעו חכמים בתפילה, שאנו חוזרים ומתפללים אותה כמה פעמים בכל יום "ובנה אותה בקרוב בימינו" 'שיבנה בית המקדש במהרה בימינו', דהמכוון בזה הוא

שכל אחד צריך לבנות בית המקדש ב'ימי', שמן הימים שלו צריך בית המקדש להיבנות, שבכל יום ישנו חלק מבית המקדש שצריך ליבנות על ידי יום זה. ועל כך דרשו חז"ל (ברכות לג) כל מי שיש בו דיעה כאילו נבנה בית המקדש בימי, כי הדעת הוא התחברות והתקשרות ודביקות בפנימיות של כל יום, וע"כ ה'בר דעת' בונה בית המקדש מכל יומיו, כי הוא מתקשר לפנימיות הימים שמכוחם בונים את בית המקדש.

כל יום הוא בפנימיות יום טוב'

בכל יום מאיר 'אור הגנוז' שהוא 'אור כי טוב', שהוא הטוב הנפלא והאין סופי שבשביעה ברא ה' את כל הבריאה! ועל כך אומרים אנו בברכת יוצר אור פעמיים באהבה בתחילתו ובסופו, לגבי המאורות: "ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית", שבוטב זה מחדש ה' בחיות חדשה את הבריאה בכל יום תמיד, ובתוך האור הגשמי מאיר בגניזה אור מופלא אין סופי שהוא הגילוי אלוקות המיוחד לאותו יום, שבו ניתן להתקרב להקב"ה מצד הגילוי והטוב הפרטי השייך ליום הזה. ונמצא מזה שכל יום יום, גם היום הכי 'אפור' ופשוט, הוא בפנימיות ממש 'יום טוב' - 'יום שבו מאיר האור כי טוב! ובאמת מקרא מלא דיבר הכתוב: "ויקרא אלקים לאור יום" שכינה וקרא את ה'אור' בשם 'יום', נמצא איפוא: שכל מעשה בראשית שנאמר בה 'ויהי ערב ויהי בקר יום אחד' 'יום שני' 'יום שלישי' נוכל לכוונתם 'אור אחד' 'אור שני' 'אור שלישי' שהרי ה'אור' נקרא 'יום'. ועומק הדבר הוא, שאכן כנים הדברים, שבריאת העולם היא בשבעת ימי הבנין שבע מידות העליונות, וכל יום מגלה מדה אחרת, והצד השווה שבכל המדות הוא שכולם גילויים של טובו הגנוז האור כי טוב - שבו מופיע ה' ומתגלה אל הבריאה, וההסתכלות על שבעת ימי הבנין היא: שברא ה' שבעה מיני אורות מתוקים ונפלאים להאיר לארץ ולדרים, ופנימיות כולם הוא 'אור שבעת הימים' שהוא הברית התיכון המברית בין כל הימים.

נקודות:

השמחה הגדולה
השוררת בחג הסוכות
- 'זמן שמחתנו', כי
שבעת ימים אלו המה
כנגד שבעת ימי הבנין
שבהם בונים בית
המקדש כאמור, וכאשר
מרגישים נועם אור
הגנוז לצדיקים פורצת
השמחה חוצה מאליה.
ועבודתנו בחג הסוכות
היא להאיר ולחדש
את ימינו שיהיו כולם
'סוכות' דיגע טעג' 'בית
המקדש' דיגע טעג'!

המעלים ומסתיר בעד האור לכל יוכלו ליהנות ממנו אלו שאינם ראויים אליו. וכן מפורש בזוהר הקדוש (ח"ג קכב): לא תשכח יומא דלית ביה טוב, וכל יומא אית ליה גדר מלבר, דלא יעול כל בר נש לההוא טוב, כגון חשך דכסי לנהורא. והיינו, שהאור המופלא הזה שהוא הטוב הגנוז בכל יום מכוסה במחיצה של חשך, שהיא צורת הבריאה הנראית לעין המסתכלת באופן חיצוני, שאינו מורגש ולא ניכר החיות הפנימית והאור הטוב המחייה והמחדש אותה, אבל הצדיק הוא איש פנימי המבקע את מחיצת החשך וחודר אל פנימיות הבריאה ומשיג את האור הגנוז.

אור הגנוז לצדיקים - לנקודת ה'צדיק' שבכל אחד

הקב"ה משפיע ונותן לבני אדם הרבה השפעות ומתנות טובות, ופעמים רבות חונן ה' את האדם במתנת חינוך אף על פי שאינו הגון וראוי לכך מצד מעשיו. ברם, יוצא מן הכלל הזה הוא ה'אור הגנוז' שאי אפשר לזכות אליו רק אם ראויים לכך, כי אור זה גנוז לצדיקים דווקא! ואיך יהנה ממנו מי שאינו יודע להשתמש בו כראוי. אבל האמת היא שכל אחד מישראל יש בו נקודת 'צדיק', שעל כך נאמר 'ועמך כולם צדיקים', ומצד נקודה זו שבנפש מסוגל כל אחד לגלות את האור הגנוז - שבעומק הדברים הוא אכן הטוב הזה החבוי בגנוי נסתרי!

בהמ"ק אמצע העולם - פנימיות הבריאה

הכרה זו בהאור הגנוז שבכל יום, אי אפשר להגיע אליו מבלי שיהא 'אדם פנימי', שכן חיצוניות העולם מעלימה ומחשיכה אור זה, וניתן לכנות מחיצה זו 'קול המונה של רומי' הגורם שלא יוכלו לשמוע 'קול גלגל חמה המנסר ברקיע' (יומא כ:), שהוא המולת רעש ושאון העולם החיצוני המחשיכה ומעלמת בעד ה'אור כי טוב' המתחדש בכל יום.

ובית המקדש הוא פנימיות ונקודת האמצע והמרכז של כל הבריאה (יומא נד), סנהדרין לז), כי בית המקדש הוא תוכנה וצורתה המתוקנת של כל הבריאה, כנימז בלשון חז"ל (ברכות נה) 'יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ', שהוא הפנימיות של השמים והארץ. ועל כן נבנה בשבע מדות העליונות כדרשת חז"ל (זח"ב לא) על הנאמר בבנין הבית (מ"ו, ו, לח) 'ויבנהו שבע שנים', דלא כתיב בשבע שנים שמשמעותו במשך

שבע שנים, אלא 'שבע שנים', דהיינו שבנאו עם שבע המדות העליונות שבעת אדני הבנין, (שנה בגימטריא ספירה), ופנימיות כולן מאירה באור יקרות אור הגנוז, שזהו פנימיות בית המקדש - 'אורו של עולם' (ב"ב ד.).

ה'בר דעת' מגלה הטוב הגנוז בכל יום

פנימיות נשמת כל השבע מדות היא הדעת, שהוא כח של דביקות והתקשרות בעומק הנפש בפנימיות החיות האלוטית המאירה אלינו, שבכח הדעת נדבקת הנפש האלוטית בשורשה - 'כי חלק ה' עמו'. ולכן נבנה בית המקדש בימיו של מי שיש בו דיעה, כי ה'בר דעת' הוא פנימי וחודר אל פנימיות הימים ומתקשר בקשר איתן באור המתוק והטוב הגנוז בהם, ועל ידי זה יודע להמשיך את 'השראת השכינה' המיוחדת לכל יום! והצדיקים הדבקים תמיד באור הפנימי ומקושרים תמיד בדעת הנעלם והגנוז, המה בונים בית המקדש הפרטי והכללי בימיהם.

נטילת לולב - טעם החיים של דביקות הבורא

זהו הפירוש במילים הנשגבות שאנו אומרים לפני נטילת לולב: "ובנענועי אותם תשפיע שפע ברכות מדעת עליון לנוה אפריון למכון בית אלוקינו", שעל ידי מצוה זו אנו מושכים שפע קודש מהארת "דעת העליון" על ידי צינור ה"צדיק יסוד עולם", שהוא הרמוז בהלולב הגבוה מכל המינים ודומה לשדרה המושך את ההשפעה מן הדעת שבמח עד למטה, ועליו נאמר (תהילים צב, יג) "צדיק כתמור יפרח", שהוא הצדיק המשפיע אל הבראה שהיא מדת המלכות, ובכך בונה את בית המקדש הפנימי

- 'מכון בית אלוקינו'. והיינו, כמו שנתבאר שהצדיק המתקשר באור הדעת ומגלה הטוב הגנוז שבכל הימים ובכל ששת הקצוות הוא בונה בית המקדש בימיו.

והנבא בספיה"ק (פע"ח שער לולב פ"א) ש**לולב** הוא בגימטריא **חיים**, ורמזו עלה רבנן קשישאי (בעל הטורים ויקרא כג, מ ועוד) דרשת הירושלמי (סוכה פ"ג ה"א) דלולב היבש פסול משום שנאמר "לא המתים יהללו קה!". ופנימיות הענין בדרך העבודה, **כי בכל ימים קדושים אלו של חודש תשרי עוסקים אנו בבקשת החיים, ולא מפסיקים לבקש "זכרנו לחיים!"** כי יש הרבה מיני מקורות מהיכן לשאוב את החיים, ויתכן לשאוב ממקור עליון או חלילה ממקור נשחת, וכלל ישראל בוחרים לידבק באור החיים העליונים 'אידעלע העכערע חיים'. **וחיים אלו אנו מושכים בנטילת לולב - לטעום טעם החיים! חיים טובים של נחתמים לחיים בספרן של צדיקים גמורים!** חיים של צדיק הנקרא 'בן איש חי', חיים פנימיים המוארים באור כי טוב הגנוז לצדיקים.

השמחה הנפלאה כשמגלים את האור הגנוז

כשזוכים לטעום נופת צוף עריבות נעימות החיים הנפלאים האלו, להתהלך לפני ה' באור החיים, להתענג על ה' אשר לשמו ולזכרו תאות נפש, ולאור באור פני המלך ובטובו הגנוז המתחדש בכל יום, מיד מתמלא הלב בשמחה גדולה, וכלשון חכמים מרפא שמתבטאים לגבי האור הגנוז (תהיגה יב): 'כיון שראה אור שגנוז לצדיקים מיד שמח שנאמר אור צדיקים ישמח' וכן כתיב "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה". **כי אין לך שמחה גדולה מהרגש היציאה מחשכה לאור גדול, וכאשר זוכה הנפש לגלות ולהרגיש את האור הגנוז שהיה נעלם ומכוסה ממנה**



דממה לתמר:

עמידה בקומה זקופה כנגד העולם החיצוני

המולת העולם החיצוני צועקת: חיצוניות | הרוצה לחיות בעולם הפנימי נרדף ע"י כל העולם החיצוני | הצדיק 'תקיף בדעתו' ואינו מתפעל כלל מקולות אלו | יוסף הצדיק אינו כורע ומשתחוה לאף אחד ואינו 'משועבד' בשום מצב | הכח הזה ע"י הלולב ה'זקוף ועומד' ולא מתכופף בפני אף אחד

עובד ה' הוא פנימי ואינו מתפעל מעולם החיצוני

כך מתהלך לו בתומו העובד ה' בעולמו שכולו פנימיות, ומגלה את האור הגנוז - ה'בית המקדש' שבכל יום - שהוא אמצע העולם והנקודה הפנימית שבנפשו, ואינו כורע ומשתחוה להמולת העולם ולכל מהלך המחשבה שלהם, אלא עומד זקוף כתמר!

תקופת השנה - תקופות לכל השנה

לכח הנפלא הזה זוכין אנו בחג הסוכות, הנקרא בלשון הכתוב "חג האסיף תקופת השנה" שאנו מאספים בו כוחות ותקיפות לכל השנה כולה שבימים אלו שואבים אנו כח וסייעתא דשמיא לבוא להכרה באור הפנימי הגנוז בכל יום ולהיות זקוף ועומד כתמר שלא להתפעל מכל ההעלמה והכיסוי של העולם החיצוני, ושלא לכרוע ברך ל'שום דבר חיצוני', ועל כך מנענעים עם הלולב ומיניו לכל רוחות שבעולם, שבכל ד' תקופות השנה נעמוד בעוז ותעצומות מבלי שום התפעלות מכל ההסתרות, ויקויים בנו: "זאת קומתך דמתה לתמר".

נקודות:

"חג האסיף תקופת השנה" שאנו מאספים בו כוחות ותקיפות לכל השנה כולה שבימים אלו שואבים אנו כח וסייעתא דשמיא לבוא להכרה באור הפנימי הגנוז בכל יום ולהיות זקוף ועומד כתמר שלא להתפעל מכל ההעלמה והכיסוי של העולם החיצוני, ושלא לכרוע ברך ל'שום דבר חיצוני', ועל כך מנענעים עם הלולב ומיניו לכל רוחות שבעולם, שבכל ד' תקופות השנה נעמוד בעוז ותעצומות מבלי שום התפעלות מכל ההסתרות

הבריות! מוטב תחבור לנו ותדבר בשפה שאנו מדברים! והוא צריך לעמוד איתן בקומה זקופה כתמר, שלא יתפוס מקום אצלו ולא יתפעל מכל המולת העולם החיצוני, ולא יכרע ולא ישתחוה אליהם.

יוסף הצדיק האיר אצלו תמיד אור הגנוז

זה מהותו של **יוסף הצדיק** שחי בעולמו הפנימי, ועמיה שרא נהורא, ומשכך גם כאשר 'לעבד נמכר יוסף' הרי הוא נשאר 'בן חורין' כי אף אחד אינו יכול 'לשעבד' את פנימיותו, והוא חי לעצמו בעולם מאיר ואין אצלו שום נפקא מינה היכן הוא נמצא בגופו, ובכל מקום שרק יהיה נאמר בו (בראשית לט, ב) "ויהי ה' את יוסף", אפילו בבית פוטיפר ואף גם בבית האסורים, כי הוא דבוק באור ה' אור כי טוב הגנוז לצדיקים, ו"אין שר בית הסהר רואה את כל מאומה בידו" (שם כג), שאין הוא מסוגל להבין מהו סוד הצלחתו של יוסף, הוא רק רואה שבכל אשר הוא עושה ה' מצליח, אבל אינו מבין אותו, כי אפילו השבטים לא הבינו מספיק באור הגנוז של יוסף, אבל הוא נשאר זקוף ועומד כתמר ודבוק בעולמו הפנימי ואין המצב החיצוני שולט עליו.

גילוי מעלת האדם המגלה אלוקות בתחתונים

בשמים נראה אלוהותו בגילוי ובארץ היא מכוסה ונעלמת | המלאכים רואים אלוקות רק בשמים ולא בארץ | רק האדם שהוא 'פנימי' יודע לגלות האור הפנימי השווה בשמים ובארץ | האדם יש לו 'סולם' בין שמים לארץ | המלאכים שקטרגו עליו נעשו 'נפילים' כיוון שאין להם 'סולם' | מלאכי שלום מתעלים על ידי האדם | השטן מחפש להחטיא את האדם בכדי להוכיח שא"א לגלות 'שכינה בתחתונים' | הנצחון בחג הסוכות

האדם הוא פנימי - המלאך הוא חיצוני

נחבאר לנו עד כה, שהאדם צריך להיות איש פנימי ולחפש ולבקש את הפנימיות שבכל יום, וזהו הכח של יוסף הצדיק - צדיק כתמר יפרח - שחי בעולם הפנימי ובאור הגנוז לצדיקים, והוא האור של בית המקדש שהוא אמצע ופנימיות - לב העולם.

בזה נבין עומק רום מעלת האדם שנברא בשביל לגלות אור אלוקותו יתברך בתחתונים, ומבואר בפנימיות התורה (ע"ח ש"מ פ"ו) שהאדם נקרא 'פנימי' ומלאך נקרא 'חיצוני', ולכאורה בעין השכל החיצוני נראה שהדברים הפוכים! שהרי מקום עמידת המלאכים - בשמי שמים, ואילו האדם הוא למטה בארץ בעולם החיצוני והגשמי. אולם ביאור עומק הדברים, דכתיב (תהילים קטו, טז) **"השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם"** והפשוט הוא: כי בשמים - בעולמות הרוחניים - שם גלוי וידוע לכל שהכל הוא לה', כי מי הוא זה ואיזהו אשר לא יכיר וידע שם כי ה' אחד ואין זולתו, אך הארץ נתן לבני אדם - שבעולם הגשמי אין ניכר שהוא לה', ועל האדם הוטל התפקיד לגלות את האור הפנימי של הארץ, ולהחזיר אף את הארץ לה', וזה כל האדם - שנברא לכבודו, להוריד גילוי שכינתו בתחתונים ולאחד שמים וארץ - רוחניות וגשמיות, לידע ולהודיע ולהודיע כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד מלבדו!

הצדיק רואה אלוקות בארץ כמו בשמים

כח זה של האדם לגלות את האור האלוקי שבארץ הוא אכן מידתו של יוסף הצדיק כח הברית שבו מייחדים שמים וארץ, וזהו האור הגנוז לצדיקים, שפירש בזהוה הקדוש (ח"א לא): דהיינו לדרגא ד'צדיק יסוד עולם', כי במידה זו נאמרה לשון הפסוק (דה"א כט, יא) **"כי כל בשמים ובארץ"** (הפסוק מונה שם שבע המדות העליונות, וכנגד מדת היסוד נאמר לשון זה), ופירש בזה"ק (שם לא.) מהתרגום: **"צדיק דאחיד בשמיא וארעא"**, שהצדיק שומר הברית מקשר רוחניות וגשמיות, ואינו נופל לחומריות הארץ, והוא עמוד האמצעי של העולם שבו מקשרים שמים וארץ. ויסוד שייך לסוד - הוא סודו הפנימי של

האדם שמסתכל על הפנימיות של כל העולמות ואורם הגנוז, ובכח פנימי זה אינו מבחין בין רוחניות וגשמיות ובין שמים לארץ, כי כל החילוק וההבדל ביניהם הוא חילוק חיצוני שבשמים נתגלה האלוקות גם מצד הלבוש החיצוני, ובארץ נעלם ונגנו האלוקות בכמה וכמה לבושים והעלמות, אבל האדם שהוא תכלית ועיקר ושושן פנימיות העולמות - הוא יודע לידיבק באלוקותו יתברך באופן פנימי, ואצלו אין הגשמיות יותר מ'לבוש' ו'מסך' הגורם לאחיזת עיניים שקרי להעלים על האמת והאור הגנוז, אמנם הוא חודר אל האור הפנימי המסתתר מבעד למעטה ולבוש החיצוני ואינו מתפעל מן החיצוניות, ומגלה עמוקות מני חשך ומוציא לאור תעלומה.

מלאך הוא חיצוני - רואה אלוקות רק בעולמות העליונים

אבל מלאכי עליון אף שקדושתם אין לשער, מכל מקום נקראו 'חיצוניות העולמות' כי מה שרואה המלאך ומשיג אור אלוקותו בשמים זהו משום שבעולמות העליונים הרי כל מציאות העולמות גם בחיצוניותם מעידים ומגלים אורו יתברך, אך אילו ירדו למטה מטה בעולם הגשמי לא יוכלו לראות ולהשיג את האור האלוקי המסתתר בה, וטח עיניהם מראות האמת הפנימית שאינו מבחין כלל בין שמים לארץ, ו"את השמים ואת הארץ אני מלא נאום ה'!".

'נפילים' נפלו לארץ כי אין להם סולם, האדם - יש לו סולם בין שמים לארץ

וכאשר קטרגו המלאכים על בריאת האדם, וטענו 'מה אנוש כי תזכרנו' הוכיח להם ה' יתברך את מעלת האדם על גבי המלאכים בכך שהפיל את 'עזא ועזאל', והם היו **'הנפילים אשר בארץ'** אשר חטאו והרשיעו ביותר (ח"א כא), שהמלאך כאשר יורד לעולם הגשמי הרי הוא נופל מכל מדרגתו, ורק האדם הוא ממליך את ה' בארץ כמו בשמים.

וסיבת הדבר: כי מי שירצה לילך מן הארץ לשמים או מן השמים לארץ, הנה אם יהא לו סולם יוכל לעלות ולירד בשלום, אכן אם אין לו סולם הרי יפול ויתרסק וישבר כל עצמותיו. ולכן האדם שהוא דבוק בפנימיות נקודת האמצע של כל העולמות, הוא יש לו עמוד ו'סולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה' שבו הרי הוא עולה ויורד בשלום ומחבר בין שמים לארץ! מה שאין כן המלאכים שאין להם סולם זה 'דאחיד בשמיא וארעא' כי הם בחיצוניות העולמות, ואינם יכולים לבוא לפנימיות של כל דבר, על כן כשירצו לירד מן השמים לארץ תהא להם 'נפילה' מכל קדושתם ומדרגתם העליונה.

'מלאכי השלום' מקבלים עליהם על ידי האדם

בוודאי עולה וניצבת הקושיא מאליה: אם כן מה הוא הסולם שראה יעקב אבינו בחלומו שהיה 'סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו', הרי שהמלאכים היה להם 'סולם' בין השמים לארץ?

ביאור הדברים: בשמי מעל ישנם שני סוגי מחנות של מלאכים, ישנם מלאכים 'משמאילים' המקטרגים על בריאת האדם ובראשם עומד הס"מ - הוא השטן שכל מהותו מתנגדת ועומדת לעומת האדם, אך יש גם 'מלאכי השלום' שהם מלאכים המתבטלים לרצון השי"ת שרצה לברוא את האדם, ואף על פי שאין ביכולתם להשיג את סוד נשמת האדם 'חלק אלוקה ממעל', מכל מקום אינם מקנאים בו ואינם מקטרגים עליו **כי יודעים שיש כאן רצון של הרבש"ע ש"תאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים"** (תנחומא נשא), ואף שאין ביכולתם להשיגו כי הם רואים אלוקות רק בשמים, הרי הם מתחברים ומסייעים את האדם - שבשביל כך נבראו, ויודעים להכיר במעלת האדם הגבוה מהם בשורשו העליון, ועל ידי זה מקבלים עליהם מכח

נקודות:

בחג הסוכות - זמן שמחתינו עדיין לא הגענו אל המנוחה ואל הנחלה, כפי שנתבאר שעדיין שיש לנו מלחמה כבידה נגד הסטרא אחרא, והסוכה היא בית תפילה שמתפללים בו "יהי רצון שאראה בבני ביתי", ומצפים ומייחלים ליום שמיני עצרת! ואף על פי שנתבאר שחג הסוכות הוא הארת בית המקדש, מכל מקום עדיין לא הגענו לבית השלישי - שהוא בית אלוקי יעקב - בית עולמים, ועל כן עדיין אנו עורכים מלחמה כבידה להוריד השכינה בתחתונים

האדם, כפי שיודעים אנו תמיד הכלל גם 'בין אדם לחבירו' שמי שאינו מקנא בזולתו יוכל לקבל וליהנות ממעלותיו של חבירו.

זהו אכן מראה הסולם שראה יעקב אבינו מבחר האנושי בהר המוריה -במקום אבן השתיה - אמצע העולם (יומא נד:), שהסולם הוא העמוד האמצעי המחבר בין כל העולמות, שזהו מעלת האדם הפנימי, ומלאכי השלום זוכים לעלייה על ידו, ועולים ויורדים בו - ועל ידו.

המקטרג שלמעלה נעשה יצר הרע למטה להוכיח את צדקת טענתו

אבל הס"מ שהוא השטן וגונדא דיליה הם מתנגדים לכוונת הבריאה ולסוד האדם, וגם אחר שנברא האדם אורבים הם לו ומצפים ל'נצחון', להוכיח להאדם את צדקת טענתם שאי אפשר למצוא אלוקות בארץ, וזהו מציאות הס"טרא אחרא' שהוא השטן, והוא מתלבש למטה בלבוש של 'יצר הרע', שכל מגמתו להפיל את האדם ולומר לו: **עוד תצטרך להתכופף ולכרוע ברך ולהודות לי שאי אפשר להיות צדיק בארץ!** והצדיק עומד זקוף כתמר ועונה לעומתו ואומר: **לא אתכופף אליך לעולם, כי האמת היא שאלוקותו יתברך היא בארץ כמו בשמים!** ואדרבה, עיקר שכינה בתחתונים!

זהו המלחמה שיש לנו נגד הסטרא אחרא בימים אלו, שאנו עומדים לעומתו ב'מאני קרבא' ומגלים את האור הגנוז האור של בית המקדש - המחבר שמים וארץ, ומנצחים את קטרונו על האדם, ועל כוונת הבריאה.

סוכת שלום - למלאכי השלום, מאני קרבא - למקטרגים

בזה נבין מה שמצד אחד נקראת הסוכה 'סוכת שלום' - שהשי"ת פורש שלום עלינו להסתירנו בסתר צל כנפי, ומצד שני יש לנו מלחמה כבידה במאני קרבא נגד הס"א - בארבע מינים שאנו נוטלים, ובפרט ביום הושענא רבה שהוא 'יום מלחמת גוג ומגוג' הנלחמים 'על ה' ועל משיחו'. כי אכן כן הוא האמת, דמלאכי השלום זוכים לקבל עליהם על ידי האדם, לפי שהם בטלים לרצון העליון שיורד לשכון כבוד בארצנו על ידי האדם העושה לו דירה בתחתונים ובונה לו סוכה ובית מקדש מכון לשבתו! אך נגד הסטרא אחרא יש לנו מלחמה כבידה, ואנו מתייצבים לעומתו בקומה זקופה כתמר עד לנצחון השלם ביום שמיני עצרת.

בחג הסוכות עדיין צריכים להשפיע לאומות העולם

בחג הסוכות - זמן שמחתינו עדיין לא הגענו אל המנוחה ואל הנחלה, כפי שנתבאר שעדיין שיש לנו מלחמה כבידה נגד הסטרא אחרא, והסוכה היא בית תפילה שמתפללים בו "יהי רצון שאראה בבני ביתי", ומצפים ומייחלים ליום שמיני עצרת! ואף על פי שנתבאר שחג הסוכות הוא הארת בית המקדש, מכל מקום עדיין לא הגענו לבית השלישי - שהוא בית אלוקי יעקב - בית עולמים, ועל כן עדיין אנו עורכים מלחמה כבידה להוריד השכינה בתחתונים, וכענין שנקראו שני בתי המקדשות בשם 'עשק' ו'שטנה', ובחג הסוכות מגיעים אל השלימות שניתן להשיג בעוה"ז בהארת העתיד, אך ביום שמיני עצרת זוכים למעין בית השלישי ממש, שהוא מנוחה שלימה וביטול כל הס"א מעין 'תיקון

השלם! והיא דרגה של תיקון השלם מצד קומת השנה. ומאחר שבחג הסוכות עדיין לא הגענו לשלימות מדרגת האדם כתיקונו השלם דלעתיד לבא, על כן בחג הסוכות צריכים עדיין להתעסק עם אומות העולם, ומקריבים ע' פרים להשפיע לאומות העולם בשביל לקרב גרים

ולהוציא הניצוצין הקדושים הבלועים בהם. ואומות העולם הלא המה נמסרו אל תחת שליטת שבעים שרי מעלה שהם הכוחות של המלאכים החיצוניים, ובראשם עומד שרו של עשיו הוא הס"מ המתנגד אל האדם, ובחג הסוכות עדיין צריך להתייחס אל המקטרג ולהשקט



תחת כנפי השכינה:

בסוכות מרחפים בצל ענני הכבוד ב'אהבה ויראה'

כנפי השכינה - אהבה ויראה | מדרגת המלאכים בעלי כנפים | עצם הדביקות בקיום המצווה בפועל, גבוה לאין ערוך מ'אהבה ויראה' שהם חיצוניות לגבי | כלל ישראל דבקים בגוף האילן - מחשיבים בעיקר את קיום המצוות כהלכתן | הגרים שבאים מהעולם החיצוני מחשיבים בעיקר את האהבה ויראה שבמצוות | בסוכות יוצאים לקרב גרים 'תחת כנפי השכינה' | בשמיני עצרת שמחים בעצם קיום רצון ה' | היחוד הנפלא הנגזר ע"י המצוות

סוכות 'תחת כנפי השכינה' לקרב גרים

מעתה נבא להעמיק חקר בהבנת החילוק בין חג הסוכות לשמיני עצרת ע"פ מה שנתבאר. ונקדים דברי קדשו של הרה"ק בעל 'בני יששכר' (תשרי ט, ח) שהקשה על הפיוט הנאמר בסליחות שאנו חוזרים עליו בתפילת נעילה ביום כיפור: **"יחביאנו צל ידו תחת כנפי השכינה"**, דהלא ידענו מדברי הזה"ק (ח"א יג): שמדרגת כלל ישראל היא 'על כנפי השכינה' ורק הגרים נקראים 'גרי הצדק' על שם שאין להם חלק בגוף האילן אלא שורשם תחת כנפי השכינה. ושאל את פי מחותנו הרה"ק מהרצ"ה מזידטשוב זי"ע, והשיב לו שהכוונה היא על חג הסוכות שאנו חוסים בצילא דמהימנותא תחת כנפי השכינה. ולכאורה הא גופא קשיא, וכי בחג הסוכות אנו רק כגרים החוסים תחת כנפי השכינה, הלא מדרגתנו האמיתית היא 'על כנפי השכינה'?

יישוב הדבר: בימים אלו מבררים את מדרגת האדם האמיתי, ומתבררת בחירת השי"ת בבני ישראל עם קרובו העמוסים מני בטן, אך חלק מן הברור הוא שאנו צריכים להכניס תחת כנפי השכינה כל הניצוצין הפזורים אצל אומות העולם העומדים בחוץ, ועל כן בחג הסוכות יורדים אנו למדרגת הגרים לקרבם תחת כנפי השכינה. ועל כן קוראים בו בספר קהלת שעניינו להסביר את סוד האדם ואת כל היהדות אל השכל החיצוני, ומבאר הכל בשכל של פילוסופיאי שעל ידי זה מתקרבים הגרים שמבינים רק שפה זו. וסוכה בגימטריא מלאך, כי יורדים למקום החיצוניות שהיא מדרגת המלאכים שהם חיצונים.

ביום שמיני עצרת עולים 'על כנפי השכינה' ואין מקבלים גרים

אבל ביום שמיני עצרת שנתגלה עצם מדרגת כלל ישראל - פנימיות העולמות, שוב אין מתעסקים עם אומות העולם כלל, **כי נתגלה תכלית הבריאה שכל פנימיות רצונו וכוונתו יתברך היא יחוד כנסת ישראל עם דודה ביחודא שלים, איך מיין נאר ענק אליין**, וכל החיצוניות נכלל כולו בהפנימיות, וחלק הרע בטל ונמחה.

על כך נאמרו מקראי קודש בשירת האזינו, שמדבר כולו מסדר הברור של בחירת ה' בכלל"י מבין העמים עד לתיקון השלם. ובתחילה דבר ה' ממדרגת חג הסוכות שבו מתברר ההבדל בין ישראל לעמים, **'כי חלק ה' עמו'** והאומות נפרדו להיותם תחת ע' השרים, **'יסובבנהו - שסיבם והקיפם בענני הכבוד. כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף יפרש כנפיו יקחנה ישאנה על אברתו'**, והיינו, שבחג הסוכות עדיין היינו תחת כנפי השכינה, והיינו מתמצעים ומתכנסים לתחת צלו, אמנם עתה ביום שמיני עצרת **"ישאנה על אברתו"** על כנפי השכינה, שאנו אחוזים בגופא דאילנא פנימיות רצון העליון יתברך ויתעלה. ועל כך מסיק ה' **בדד ינחנו ואין עמו אל נכר**, ודרש עליה בזה"ק (ח"א כו): **שאיין מקבלים גרים לימות המשיח** כדברי הגמרא (יבמות כד:). ואכן ביום שמיני עצרת קוראים אנו בתורה הפסוק: **"וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב"** כי יום זה הוא במדרגת העתיד ש"מעמים אין איש איתי", ומכיוון

את טענותיו וקטרוגיו, נמצא שעדיין אנו נמצאים קצת בחיצוניות העולמות. **אכן ביום שמיני עצרת מתבטלת כל מציאות המקטרג, כי נתגלה שאין מציאות כזו הנקראת 'חיצוניות העולמות' כי הפנימיות והחיצוניות אחד הם, ולה' הארץ ומלואה**!

שהם הכנפיים של המצוות להעלותם לשמים, והמלאכים הלא המה **'בעלי כנפים'** שהם בעלי גדפין, שכל מציאותם היא "אהבה ויראה", שעושים באימה וביראה רצון קונם ונותנים באהבה רשות זה לזה, ובלי אהבה ויראה אין להם שום מציאות. וה'גדפין' הם החיצוניות ואינם גוף הדבר, כי ההרגשים של אהבה ויראה הם בחינה של חיצוניות העולמות שהוא מקום המלאכים ששם מתגלים הלבושים של אלוקות, שמכח גילויים אלו מתמלאים המלאכים ביראה ובאהבה ברשפי אש שלהבתקה, והם מעופפים בשמים - ואין יכולים לאחוז בגופא דאילנא' - 'פנימיות העולמות', כי לא נצטוו בקיום המצוות שעל ידם נמשך רצון העליון הפנימי המחבר שמים וארץ - שזה מיוחד אל האדם.

ובעבודת האדם מתפרש הדבר: שמצד הגוף שהוא 'חיצוניות' צריך 'אהבה ויראה' בכדי לתקנו ולהעלותו, שירגיש בנפשו האור והקדושה של המצוות. שאם יקיים המצווה בלא דחילו ורחימו יתעלו מצוותיו רק לעתיד לבוא, אך בכדי שיתעלו עתה - שבכך נתקן גם את הגוף, לכך נצרך אהבה ויראה, שעל ידי זה 'פרחת לעילא' למקום המלאכים שהם בעלי הכנפים.

עצם קיום רצון ה' גבוה לאין ערוך מהאהבה ויראה

אבל עצם קדושת ישראל גבוהה לאין ערוך ממדרגת המלאכים כאמור, ועל כן גם בקיום מצוות - חלק ה"אהבה ויראה" הוא כטפל וחיצוניות לגבי עצם קיום המצווה שהוא דביקות ויחוד העצם בין נשמות ישראל להקב"ה, ועל כן אכן כל קיום המצוות הם בגשמיות, וגם המצוות השייכים לרוחניות, עיקרם הוא ההשתדלות הגשמית לכך, כגון באהבה ויראה שהמצווה שבה היא רק להשתדל בדרכים להשגתה, וכן בתפילה שהיא עבודה שבלב עיקר קיומה הוא בקיום פרטותיה ודקדוקיה, **כי בעשיית המצווה הגשמית גנוז אור אלוקי אין סופי - השווה ומשוה גשמיות ורוחניות כחשכה כאורה ואינו מבחין ביניהם כלל!** וזהו "גופא דאילנא" שלמעלה מכנפי השכינה. ובפנימיות העבודה מתפרש הדבר, שבכל איש ישראל גנוזה הכרה עמוקה באלוקות שלמעלה מעלה לאין ערוך מהרגשי 'אהבה ויראה' שעל פי השגתנו. והיא דביקות פנימית באור ה' שאינו מבחין בין גשמיות לרוחניות, ועל ידי זה אנו בונים לו דירה בתחתונים, ובקיום מצוה בפשטות גנוז אור מופלא הלזה!

אצל כלל ישראל - עיקר העסק בדקדוקי המצוות

ועיינו תראינה כמה מושרש בקרב כל יהודי דבר זה שעיקר המצווה הוא קיום רצונו, לקיים המצווה כהלכתה בהידור, והאהבה

שלא יצטרכו לקבל גרים, על כן יהיו כל ישראל 'על אברתו' ולא יצטרכו להוריד עצמם תחת כנפי השכינה לקרב רחוקים.

אהבה ויראה הם כנפיים להעלות את המצוות למעלה

בדרך העבודה יתפרשו הדברים היטב על פי האמור בביאור מדרגת האדם על גבי המלאכים. ובהו נבין עומק החילוק בין 'תחת כנפי השכינה' לבין 'גופא דאילנא', כי הכנפיים הם החיצוניות של הדבר כמו הידים המתפשטים מגוף האדם, והגוף הוא פנימיות הדבר.

בספה"ק הובא פעמים רבות דברי הזה"ק (ת"ז י כה): **שמצווה בלא דחילו ורחימו לית לה גדפין ולא פרחת לעילא**, נמצא מזה שכל מצווה צריכה כנפיים בכדי לעלות למעלה, והכנפיים הם האהבה והיראה. בוודאי אין מדובר כאן מהמצווה של אהבה ויראה, שכן מצווה זו לרוב הראשונים איננה שצריך לאהוב ולירא! שהרי הוא דבר התלוי בלב ואין אפשר לצוות על כך, וכל המצווה היא להשתדל ולעסוק בדברים המביאים לאהבה וליראה. אלא מדובר כאן ממדרגה של אהבה ויראה שהיא המעלה את המצוות לפרוח למעלה. ומעתה **ישאל השואל**: הלא המקיים המצווה כתיקונה וכהלכתה יצא ידי חובתו גם מבלי שקיימה באהבה ויראה, ואם כן מהו הענין של 'פרחת לעילא' שבשכילה מעכבת האהבה והיראה?

אהבה ויראה - בכדי שיתעלו מצוותינו גם בזמן הזה

התיידדץ הוא: אכן כן, עיקר המצווה הוא לקיים מצות בוראינו ולעשות רצונו, ובכח קיום כל מצוה ממשיכים אור ה' ורצונו למטה בתחתונים, וגורמים יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, וכח פעולת המצוות אינו מצד השגתנו והבנתנו כלל אלא פועלים בדעת הקב"ה שבחר בנו וקדשנו במצוותיו ונתן כח במעשינו לפעול ולגרום התכלית הנרצה בכל הבריאה. והיהודי הכי פשוט שקיים **מצווה כנאמרה באמונה בציווי הבורא פעל את הדבר הגדול ביותר שצריך לפעול במצווה זו, גם אם אינו משיג ולא מרגיש כלום בעומק פנימיות אור המצווה!** אבל מכיוון שעדיין לא באנו לתיקון השלם, ועדיין לא נתגלה עצם נשמת ישראל האחודה בשורשה, והגוף עדיין אינו מתוקן, על כן אין אנו רואים מה שאנו פועלים בקיום המצוות עד לעתיד לבוא. ומכיוון שרצון ה' הוא לתקן גם את החיצוניות והגוף, על כן צריך להתקשר באור פנימיות המצוות בכדי שתהא להם עלייה גם עתה, והיינו שאנו צריכים לגלות את האור הפנימי של המצווה הנמשך בכח הנשמה הפנימית גם אל הגוף החיצוני, וזהו ענין אהבה ויראה

נקודות:

ועיינו תראינה כמה מושרש בקרב כל יהודי דבר זה שעיקר המצווה הוא קיום רצונו, לקיים המצווה כהלכתה בהידור, והאהבה ויראה טפל אל העיקר של עצם עשיית המצווה בפשטות, כגון שרוב האנשים ימסרו כל מאומם בשביל אתרוג נאה והדור, ולא ימסרו נפש כל כך לאהבה ויראה בשעת קיום המצווה! כי חינוך זה מושרש בקרבנו שהעיקר הוא עשיית המצווה בדקדוקיה ובהלכותיה, מצד האור המגלה ש"עיקר שכינה בתחתונים"

ויראה טפל אל העיקר של עצם עשיית המצווה בפשטות, כגון שרוב האנשים ימסרו כל מאודם בשביל אתרוג נאה והדור, ולא ימסרו נפש כל כך לאהבה ויראה בשעת קיום המצווה! **כי חינוך זה מושרש בקרבנו שהעיקר הוא עשיית המצווה בדקדוקיה ובהלכותיה, מצד האור המגלה ש"עיקר שכינה בתחתונים".**

אצל הגרים עיקר העסק ברוחניות ופנימיות המצוות

ואילו הגרים הם נוטים יותר לעניינים רוחניים ונפשיים, והגר יחפש יותר את האהבה ויראה שבמצוות, כי מכיון שיש לו עדיין איזה קשר מצד גופו לאומות העולם שהם תחת שליטת שרי מעלה, על כן אף הוא שייך יותר לחיצוניות העולמות - שהיא מדרגת המלאכים בעלי כנפים - בעלי אהבה ויראה, ונוטה הגר יותר לרוחניות מאשר לשכינה בתחתונים, כי יש לו עדיין רושם בנפשו מזמן היותו תחת המלאכים, והרבש"ע מקרב גרים תחת כנפי השכינה להשפיע להם אהבה ויראה, אך עדיין אינם נכללים בגופא דאילנא, אם לא נעסוק באהבה ויראה - ניהפך למגושמים אך בוודאי אנו צריכים

לקיים את המצוות בדחילו ורחימו, ופשטות הדבר: מפני שעדיין לא נתגלה עצם הנשמה, ואם לא נעסוק בהרגשי אהבה ויראה על ידי התבוננות בגדולתו יתברך ובמעשיו הנפלאים וכיוצא בזה, ניפול להיות מגושמים לגמרי, ועל כן סדר העבודה היא שבתחילה צריך להיות איש רוחני המחפש פנימיות ואלקות, ורק אחר כך יזכה לדעת העליון שיגלה בפניו שהקב"ה שורה בתחתונים כמו בעליונים ואדרבה 'עיקר שכינה בתחתונים'!

צריכים גם לתקן את חיצוניות העולמות - מלאכי השלום

ובעומק הדברים יתפרש הדבר: שמה שעדיין אין המצווה הגשמית מגלה את הגילוי אלוקות שצריכה לגלות, זהו כי עדיין צריכים לקרב גרים מבחוץ, ועדיין צריך להמתין קטרוג המלאכים החיצונים על האדם הפנימי. כי כשיתגלה עצם הנשמה - פנימיות העולמות - כבר לא יהא צורך לענות לשום קטרוג, כי הוא מקום שלמעלה ממציאות המלאכים, כי מחיצתן של נשמות ישראל היא לפני ולפנים. אבל רצון השי"ת הוא לגלות את מעלת האדם גם בעולם החיצוני, שגם

המלאכים יסכימו עם האדם, ולצורך כך צריך לגלות להם הארה ממעלת האדם, וזהו ענין ה"אהבה והיראה" - שהמצוות יפרחו גם למעלה למקום המלאכים בעלי הגדפין העומדים בחיצוניות העולמות! ובכך מעלה האדם את מלאכי השלום, ומתקן גם את החיצוניות.

בסוכות - אנו פורחים למעלה ואין לנו קביעות בעולם הזה

זהו עבודת חג הסוכות, ש'סוכה' בגימ' 'מלאך' - שהוא זמן שמחתנו, שמגלים אנו האור והשמחה והיופי של התורה והמצוות! ובכך ישמעו רחוקים ויבואו, שמגלים המדריגות הנפלאות ואהבה ויראה שישנם בקיום המצוות, ויוצאים לעולם החיצוני מקום המלאכים, וע"כ יושבים אנו בדירת עראי, כי אנו כאנשי שמים שאין לנו קביעות בעולם הזה, שזהו אחד הטעמים במצות סוכה, להראות בנפשנו שהעולם הזה הוא עראי! ואנו פורחים בעולמות עליונים בענני הכבוד, כפורחים באויר, כמלאכים בעלי כנפים, ועל ידי זה משתקים קטרוג המלאכים בכך שמראים להם 'אהבה ויראה' שיש לנו, שהיא מעלה המושגת לשכל החיצוני.



עם מלכא בלחודוהי:

נגילה ונשמחה בך - בעצמך

בשמיני עצרת באים אל הלב - נקודת האמצע | קודש הקדשים - לפני ולפנים | סוכות - כדוד שהיה איש מנוחה | שמיני"צ - כשלמה שהיה איש מנוחה | שירי זמרה שיר של הכרת הרע | שיר השירים - גילוי הפנימיות וביטול הרע

הנפלאה ביותר ! - לגלות את היחוד הפנימי שבקדש הקדשים לפני ולפנים - חוצה.

דוד נעים וזמירות - שיר של הכרת הרע, שלמה - שיר השירים גילוי הפנימיות

דוד המלך הוא 'נעים וזמירות ישראל', שהוא מגלה בשירתו את התשוקה והאהבה שבין כנסת ישראל אל דודה, ובין כל נשמה אל קונה, ובשירה זו הרי הוא מזמר את הקליפות החיצונים המתנגדים לגילוי האמת הפנימית, והקב"ה 'בוחר בשירי זמרה' האלו, שחביב ויקר בעיני ה' מאד המלחמה שאנו לוחמים ומתגברים תמיד מול העולם החיצוני הנאבק בנו ומבקש המיתנו. וזוהי השירה והשמחה הנפלאה של 'זמן שמחתנו'!

אבל שלמה המלך שייך למדרגת "שיר השירים - קודש קדשים", שהוא אינו שייך בעצם לעולם השירה והזמרה להכרית ולזמר הקליפות, אלא לעצם היחוד שבקודש הקדשים - לפני ולפנים, אלא שמתלבש בשירה שעניינה לגלות את האהבה הפנימית שאי אפשר לבאר בפה, מכיון שרצון ה' הוא שהפנימיות יתגלה גם בחיצוניות, וזה נקרא 'לפני ולפנים' - שהיא פנימיות עמוקה יותר המהפכת גם את החיצוניות לפנימיות, וחלק הרע שבעולם החיצוני בטל ומבוטל כעפרא דארעא.

עיקר העבודה לשמוח בעצם קיום רצון הבורא

הנוגע למעשה: בוודאי צריך לבקש ולחפש ולהשתדל אחר פנימיות אור המצוות, לקיימם בדחילו ורחימו ברשפי אש שלהבתקה, ולא לקיימם כעץ יבש וכאיש גופני ומגושם שאינו מחפש כלל אור ה' וקרבנותו, אבל התכלית היא ההשגה הנפלאה של שמיני עצרת ושמחת תורה, בו אנו אווזים בספר התורה ושומחים בעצם אור התורה והמצוות, ונשמותינו באות להכרה עמוקה בדיקות הנפלאה הנגרמת דווקא מכך קיום רצון ה' בפועל - באמונה בחיי עולם שנטע ה' בתוכינו, שהוא למעלה מעלה מכל מה שנוכל להשיג ולהרגיש. וכאשר עבודתנו תהיה מיוסדת על האמונה וההכרה העמוקה הזו, אז יהא אכן 'עצרת' - שאור המועדים יישארו עצורים ותקועים וקבועים בקרבנו, לא יסורו ממנו עד עולם.

א, ג), וכמו שנתבאר שהדיקות וההכרה הפנימית שאנו זוכים ע"י עצם קיום רצונו בתורה ומצוות הגורמים ליחוד שמים וארץ וגילוי שכינה בתחתונים, גבוהה לאין ערוך מכל ההשגות והמדרגות של אהבה ויראה שנוכל להשיג, כי בכך אנו דבקים בו בעצמו כביכול. ואומרת כנסת ישראל אל דודה: אין לי חפץ טוב בעולם אלא אתה! (שהש"ר א, ב) - שאינני חפצה בכל הגילויים החיצוניים ובכל המתנות טובות שבבית גנזיך אלא בעצם היחוד, לדבקה בך בדביקה חשיקה וחפיצה.

שלמה המלך - איש השלום - מעין דלעתיד

ושמיני עצרת הוא אושפיזין של שלמה המלך (פרי צדיק שמיני"צ לד בשם הרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע), כי בחג הסוכות יש לנו עדיין מלחמה עם הסטרא אחרא כפי שנתבאר לעיל כי עדיין יש עולם החיצוני שצריך לברר, וזהו מדרגת דוד המלך שהיה איש מלחמות, ללחום את מלחמת ה' לטהר את העולם החיצוני מן הקליפות המונעים את גילוי הפנימיות, וזה מכון כנגד בתי המקדשות שהיו לנו כהנה אל בית העתיד, שהם עדיין בגדר 'עשק' ו'שטנה'. אבל שמיני עצרת הוא יום של לעתיד לבוא מדרגת הבית השלישי, ומדרגת שלמה המלך מצד בחינה מסויימת שייכת לדרגא זו, שהוא היה איש מנוחה, כי בשמיני עצרת מתגלה שאין צריך ללחום כלל נגד הסטרא אחרא! כי נתגלה למפרע שאין להם מציאות כלל, כי כל הרשעה בעשן תכלה כי יעביר ה' ממשלת זדון מן הארץ.

וחלק הטוב של החיצוניות מתאחד עם הפנימיות ומשמש כגילוי הפנימיות לחוץ, וזהו תוספת עומק ביתר שאת וביתר עוז במעלת האדם, שכשם שהאדם הוא 'פנימי' ואינו מבחין בין שמים לארץ - רוחניות וגשמיות, כך אינו מבחין בין חיצוניות לפנימיות והכל מאיר באור ה'. וזהו שלימות שנתגלה בבית המקדש שהאור הפנימי שבה נתגלה עד החיצוניות, שהיה הבנין הנאה ביותר! ושירת הלויים הייתה השירה

אמנם כפי שנתבאר בתחילת הדברים ודאי עיקר מגמתנו לזכות לאור הפנימי אור הגנוז, וכל הסוכות מכין לשמיני עצרת ומקושר אליה, שאין אנו כמלאכים המקטרגים על שמיני עצרת ח"ו, אלא הפנימיות של שמיני עצרת מאירה אל הסוכה שנקראת 'סוכת שלום' - והשמיני עצרת מעלה את האהבה ויראה של חג הסוכות לבוא על ידה לעצם הדיבקות של שמיני עצרת. וזהו ענין בית המקדש שהוא מקום של אהבה ויראה המעלה את כל המצוות של כלל ישראל לפעול את היחוד השלם בין כנסת ישראל אל דודה.

בשמיני עצרת חוזרים לביתנו הקבוע להוריד השכינה בארץ

ביום שמיני עצרת באים אנו ל'גופא דאילנא', פנימיות העולמות קדש הקדשים, על כן אז חוזרים אנו אל ביתנו הקבוע בעולם הזה, ועצרת היא - שאנו עוצרים מלכת וקובעים עצמינו בעולם הזה, כי אז מתגלה עצם מדרגת המצוות הממשך שכינה בתחתונים מצד מדרגת האדם הפנימי שאינו מבחין בין מעלה ומטה, ומייחד שמים וארץ ביחודא שלים, (ובחג הסוכות הוא זמן של 'ימינו תחביקנו', שחיבוק הוא בידיים שהוא ענין של 'גדפין', אך שמיני עצרת הוא עצם היחוד).

כחותם על לבך - פנימיות העולמות

ביום זה אומרת כנסת ישראל אל דודה 'שמיני כחותם על לבך' (בני יששכר תשרי י"ג ע"פ חז"ל ב קיד), הלב היא נקודת האמצע קודש הקדשים שם מתייחדת כנסת ישראל עם דודה ביחודא שלים, ואחר חג הסוכות אשר 'הביאני המלך חדדתי' בחדרי היקף ענניו (רש"י שם) לחפש בגנזי המלך לשאוב רוח הקודש אהבה ויראה, זוכים אנו עתה להידבק בעצם גופא דאילנא, ועל כך אומרת כנסת ישראל: 'נגילה ונשמחה בך בך בעצמך בך בהקב"ה בך בישועתך בך בתורתך בך בכ"ב אותיות שלך!' (שהש"ר

נקודות:

ביום שמיני עצרת באים אנו ל'גופא דאילנא', פנימיות העולמות, על כן אז חוזרים אנו אל ביתנו הקבוע בעולם הזה, ועצרת היא - שאנו עוצרים מלכת וקובעים עצמינו בעולם הזה, כי אז מתגלה עצם מדרגת המצוות הממשך שכינה בתחתונים מצד מדרגת האדם הפנימי שאינו מבחין בין מעלה ומטה, ומייחד שמים וארץ ביחודא שלים

היינט מאכט מען דעם 'חותם החיצוני' - מען ארבעט אויף 'חיצוניות'

היינט איז 'הושענא רבא'. עס הייסט 'הושענא רבא' - די גרויסע ישועה. דער אר"י הקדוש זאגט (שעה"כ סוכות דרוש ו), אז עס איז דא א 'חותם יום הכיפורים', און א 'חותם בתוך חותם' אין הושענא רבא. דער 'חותם פנימי' איז 'יום כיפור', און דער 'חותם חיצוני' איז 'הושענא רבא'.

דער 'חיצוניות' איז מסתיר אויף דעם 'פנימיות'

אלעס וואס מען טוט אין די הייליגע טעג, די אלע 'תיקונים', די אלע זאכן און די אלע 'הארות' - דאס איז אלץ נאר אין 'פנימיות העולמות', אבער אין 'חיצוניות העולמות' איז דא א גרויסער 'הסתר פנים'! און דער 'הסתר' ווערט אלץ גרעסער און גרעסער. און בחיצוניות איז זיך דער 'חיצוניות' אזוי מתגבר, אז זיי מיינען טאקע אז זיי וועלן אייננעמען די גאנצע וועלט. יעדע זאך וואס האט צו טון מיט 'קדושה', יעדע זאך וואס האט צו טון מיט 'פנימיות', יעדע זאך וואס האט צו טון מיט די 'שכינה הקדושה' - ווערט אזוי נעלם, אזוי פארגעסן, אז מען ווייסט שוין אפילו נישט אז עס איז דא אזא זאך! מען ווייסט שוין נישט אז עס איז דא א 'פנימיות', אז עס איז דא א 'קדושה', אז עס איז דא 'השראת השכינה'!

די 'ישועה רבא' איז - אז דער 'חיצוניות' זאל אויך וויסן פונעם רבנו של עולם

דער עיקר ישועה וועט זיין - ווען משיח וועט קומען - אז עס וועט נתגלה ווערן בפועל ממש אויף די גאנצע וועלט 'בחיצוניות'! די אלע אומות העולם וועלן אויך משיג זיין אז עס איז דא א באשעפער אויף דער וועלט! די אלע רחוקים וועלן משיג זיין אז עס איז דא א באשעפער!

דער גלות איז אזוי גרויס אז מען ווערט שוין צוגעוואוינט צום שפלות

היינט איז דא אזא מלחמה - 'מלחמת גוג ומגוג'. די מלחמה האט צו טון מיט 'אמונה' און מיט 'קדושת הברית', דאס זענען די צוויי מדות פון די 'תרין משיחין'. די אומות העולם זענען זיך אזוי מתגבר, עס איז דא אזא 'הסתר פנים', כסדר ווערט א גרעסערע התגברות. אזוי ווייט, אז מען פארגעסט אפילו אז עס איז דא אן ענין פון 'שכינה הקדושה', פון 'ישועת השכינה'! אמאל זענען געווען צדיקים וואס האבן אונז דערמאנט, אבער היינט איז א 'דור יתום', ממש א 'דור יתום'! נישטא קיין צדיקים וואס זאלן אונז דערמאנען און וואס זאלן אונז מגלה זיין דעם סוד פון אייבערשטן, דער סוד פון שכינה, וואס מיינט "מלא כל הארץ כבודו"! "לית אתר פנוי מיניה"! דער 'כבוד השכינה' איז אזוי בשפלות, בתכלית השפלות, תכלית השפלות ממש! מען ווערט אזוי צוגעוואוינט, מען ווערט צוגעוואוינט צו דעם שפלות.

אונזער אידישקייט איז עומד בנס

א חידוש אז מען איז נאך אידן! א חידוש אז מען היט נאך תורה ומצוות! ווען אונז וואלטן מיר נישט געווען אזא 'עם קדוש' - וואלט מען שוין לאנג פארגעסן אז עס איז דא א תורה אויף דער וועלט! א נס אז אונז זענען אן 'עם קדוש'.

היינט ארבעט מען אראפצוברענגען א ישועה בחיצוניות ממש

מגלה זיין אלוקות 'בחיצוניות', צו מגלה זיין אלוקות 'בפועל', למטה מעשרה טפחים אויף דער וועלט - אויף דעם האט מען מתקן געווען הושענא רבא! 'הושענא רבא' - די גרויסע ישועה! עס זאל זיין גרויסע ישועה.

די פשוט'ע אידן האבן א גרעסערן כח אויף דעם - זייענדיג פארבאפט אינעם 'הסתר'

דאס איז דער 'יום הערבה'. 'יום הערבה' האט צו טון מיט פשוט'ע מענטשן, דאס מיינט, מענטשן וואס ווייסן נישט פון קיין פנימיות! מענטשן וואס ווערן נתפעל פון 'חיצוניות'! אבער דער עיקר ישועה וועט זיין דורך זיי! ווייל זיי שרייען "למה פניך תסתיר". צדיקים ווערן נישט אזוי נתפעל פון קיין 'הסתר', אבער פשוט'ע מענטשן וואס מען האט זיי גארנישט געוויזן, שרייען אסאך מער: "למה פניך תסתיר תשכח עינינו ולחצנו" (תהלים מד, כה) - פארוואס זענען די אומות העולם אזוי מצליח מיט זייער נארישע הצלחה פון חושך? עס איז דא אזויפיל ענינים פון 'חושך'! אזויפיל ענינים פון 'הסתר פנים'! וועגן דעם בעט מען: "אזכרה אלקים ואהמיה בראותי כל עיר על תילה בנויה" - יעדע טמא'נע זאך איז אזוי מצליח! און וואו עס איז דא אביסל קדושה, וואו עס איז נאר דא עפעס א 'ניצוץ קדושה' איז עס 'מושפלת עד תחתיה' - אזוי מושפלת! דאס איז כבוד שמים? דאס איז כבוד שמים? מען האט דאך באשאפן די וועלט למען כבודו יתברך! וועגן 'כבוד שמים'.

עבודת הושענא רבא על החותם החיצוני - עובדים על החיצוניות

היום הוא הושענא רבא, הרי זה נקרא 'הושענא רבא' - פירוש הישועה הגדולה. האר"י הקדוש אומר (שעה"כ סוכות ו) כי יש 'חותם' של יום הכיפורים, ויש 'חותם' בתוך חותם' בהושענא רבא. 'החותם' הפנימי הוא ביום כיפור, וה'חותם' החיצוני הוא בהושענא רבא.

החיצוניות מסתירה על הפנימיות

כל מה שעושים בכל הימים הקדושים, כל התיקונים, כל הדברים וכל 'הארות', כולם הם רק ב'פנימיות העולמות'. אבל ב'חיצוניות העולמות' יש 'הסתר פנים' גדול מאד! וההסתר הולך ונהיה גדול עוד ועוד. ובחיצוניות מתגברת החיצוניות כל כך, והם סבורים כי אכן יכבשו את כל העולם.

כל דבר שיש לו שייכות עם 'קדושה', כל דבר שיש לו שייכות עם 'פנימיות', כל דבר שיש לו שייכות עם 'השכינה הקדושה', נהיה כל כך נעלם, כל כך נשכח, וכבר אין יודעים שיש בכלל דבר כזה! כבר אין יודעים שיש 'פנימיות'! שיש 'קדושה', ויש 'השראת השכינה'!

ה'ישועה הגדולה' היא שבחיצוניות גם ידעו מהרבנו של עולם

עיקר הישועה תהיה - כאשר יבא משיח - שיתגלה בפועל ממש על כל העולם 'בחיצוניות'! שכל אומות העולם גם ישיגו שיש בורא בעולם! כל הרחוקים ישיגו שיש בורא לעולם!

הגלות גדולה כל כך שכבר נהיים רגילים אל השפלות

היום יש מלחמה כזאת, 'מלחמת גוג ומגוג'. זו המלחמה יש לה שייכות עם אמונה ועם קדושת הברית, אלו הם שתי המדות של 'תרין משיחין'. אומות העולם מתגברים כל כך, יש הסתר פנים כזה, וכסדר נהיית התגברות גדולה יותר. כל כך רחוק, עד ששוכחים אפילו שיש ענין כזה של 'שכינה הקדושה', של 'ישועת השכינה'!

פעם היו צדיקים שהיו מזכירים לנו, אבל היום הוא 'דור יתום', ממש 'דור יתום'! אין צדיקים שיזכירו לנו את הסוד של הקב"ה, את הסוד של השכינה, מה הפירוש 'מלא כל הארץ כבודו'! "לית אתר פנוי מיניה"! 'כבוד השכינה' הוא כל כך בשפלות, בתכלית השפלות, תכלית השפלות ממש! ונהיים כל כך מורגלים לכך, נהיים מורגלים לזו השפלות...

היהדות שלנו עומדת בנס

חידוש הוא מה שאנו הננו עדיין יהודים, חידוש הוא שעדיין שומרים תורה ומצוות! אילו לא היינו כזה 'עם קדוש', כבר היינו שוכחים מזמן שיש תורה בעולם! והרי זה נס שאנו הננו 'עם קדוש'...

היום עובדים להוריד ישועה בחיצוניות ממש

לגלות אלקות בחיצוניות, לגלות אלקות 'בפועל', למטה מעשרה טפחים בזה העולם, על כך תיקנו את הושענא רבא! 'הושענא רבא', הישועה הגדולה! שיהיו ישועות גדולות.

היהודים הפשוטים יש להם כח יותר גדול בזה - בהיותם תפוסים בתוך ההסתר

יום זה הוא 'יום הערבה'. 'יום הערבה' יש לו שייכות עם אנשים פשוטים, והכוונה היא, אנשים שאינם יודעים מושג פנימיות! אנשים המתפעלים מחיצוניות! אבל עיקר הישועה תהיה על ידיהם! כי הם צועקים "למה פניך תסתיר".

צדיקים אינם מתפעלים כל כך מן ההסתר, אבל אנשים פשוטים שלא הראו להם שום דבר, צועקים הרבה יותר: "למה פניך תסתיר תשכח עינינו ולחצנו" (תהלים מד, כה)! למה אומות העולם מצליחים כל כך? עם ההצלחה המטופשת שלהם של חושך... ישנם כל כך הרבה עניינים של חושך! כל כך הרבה עניינים של הסתר פנים!

ובגלל זה מבקשים "אזכרה אלקים ואהמיה בראותי כל עיר על תילה בנויה" - כל דבר טמא מצליח כל כך! והיכן שיש קצת קדושה, היכן שיש רק איזה 'ניצוץ קדושה' הרי היא 'מושפלת עד תחתיה' - כל כך מושפלת! וכי זה הוא כבוד שמים? זה הוא כבוד שמים! הרי הקב"ה ברא את העולם למען כבודו יתברך! למען כבוד שמים!

היינט איז נישטא אזוינע שחיתות און הריגות - ווייל די שכינה נעמט אלעס אויף זיך

אז מען רעדט פון 'כבוד שמים' איז באמת די 'שכינה הקדושה' לייטט מער פון אלע! מער פון יעדן! אין אלע דורות האבן אידן געליטן אזויפיל צרות פון די אומות העולם, רדיפות און רדיפות פון די אומות העולם. אזויפיל קרבנות, אזויפיל הריגות און אזויפיל שחיתות. היינט האט די שכינה הקדושה געזען אז מען קען שוין נישט אויסהאלטן, האט די שכינה אלעס גענומען אויף זיך! כדי אידן זאלן נישט דארפן ליידן אזויפיל אין חיצוניות – נעמט די שכינה אויף זיך אלעס! אזא 'צער השכינה', מעג מען זיך אביסל אָננעמען אויף צער השכינה, מען מעג זיך אביסל אָננעמען.

רבונו של עולם, וואס האט די שכינה אזוי געזינדיגט?

אויף דעם איז דא תערומות פון אן עני, א 'קובלנא דעני'. מען קען בעטן, עס קען נתקבל ווערן אזוינע תפלות – הגם עס זעט אויס ווי א 'קובלנא'. מען קען פרעגן דעם אייבערשטן: "פארוואס איז די שכינה הקדושה אזוי שולדיג? וואס האט די שכינה הקדושה אזוי געזינדיגט? פארוואס דארף זי אזויפיל ליידן צרות?!" "הגידה לי שְׁאֵהָבָה נִפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעָה אֵיכָה תִּרְבִּיץ בְּצִהְרִים" (שיר השירים א, ז) – די וועלט האלט "בצהרִים"! מען האלט ביי 'הסתר בתוך הסתר'! אזא הסתר וואס מען קען אפילו נישט מסביר זיין! אזא 'תרדמה', אזא 'הסתר פנים', אזא 'שפלות', אזא 'שפלות'. פארוואס זאל די שכינה הקדושה אזויפיל ליידן?!"

פארוואס נעמסטו זיך נישט אָן פאר דיין כבוד?

בעט מען היינטיגער טאג הושענא רבא: "עשה למען שכינת כבודך" – עס זאל נתגלה ווערן מלכות שמים בעולם! יעדעס גרעזל און יעדער דבר שפל זאל מרגיש זיין און וויסן אז עס איז דא א באשעפער אויף דער וועלט! עס זאל זיין "וְנִגְלָה כְּבוֹד ה'" – דיין כבוד זאל נתגלה ווערן! סוכה איז א 'זכר לעני הכבוד', עס זאל זיין 'הושענא שכינת כבודך'! די וועלט ווערט אזוי צוגעוואוינט! מען לעבט אין אזא וועלט פון 'הסתר פנים', אז מען ווערט שוין אינגאנצן צוגעוואוינט צו דעם!."

מיר גייען ארויס מיט אזעלכע הארות – אבער דו ביסט דאך נישט קיין געהאלפענער!

דער היינטיגער טאג הושענא רבא איז די גאנצע עבודה – נאך די הייליגע טעג פון סוכות – "שְׁמַאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי ויִמְינוּ תַּחֲבִקְנִי" (שם ב, ז). מען גייט זיך באלד געזעגענען, בשעת'ן פירוד וויל מען זאגן דעם רבונו של עולם: "א גרויסן 'יִישֵׁר כַּח', דו האסט אונז געגעבן אזויפיל 'הארות' און אזויפיל 'התעוררות' די אלע הייליגע טעג, אבער דו ביסט דאך נישט געהאלפן געווארן! עס קומען טעג פון גלות! טעג פון הסתר פנים! סתם טעג. וואס האט מען אויפגעטון? וואס האט מען אויפגעטון, אז עס איז נאכאלץ נישט "וְנִגְלָה כְּבוֹד ה'"?! עס איז נישט געווארן ונגלה כבוד ה'! אז עס איז נישטא קיין גילוי שכינה בעולם! מען דרייט זיך ארום מיט אזא הסתר ממש! אזא חושך! ממש ווי בהמות דרייט מען זיך ארום! מען דארף מעורר זיין די שפעטערדיגע דורות, טאקע דעם דור, אז מען זאל דאס וויסן און מען זאל דאס מרגיש זיין. אבער צו וועמען זאלן זיי ארייפקוקן? צו וועמען? צו וועמען? וועגן דעם, וויל מען זיך רבונו של עולם בעטן: ווילאנג וועסטו נאך ווארטן?! דער רב זכרוננו לברכה האט אלעמאל געזאגט: אז דו וועסט נאך ווארטן לענגער – וועט מען זיך שוין אפילו נישט בעטן אויך! מען וועט שוין נישט אפילו בעטן!."

דער הסתר פנים איז דאך גורם נשמות זאלן אוועקפאלן רח"ל

פון אלע זייטן, ממש אלע זייטן איז דא א 'הסתר'. וואו מען גייט, וואו מען גייט, אלע זייטן איז דא א 'הסתר'. לולא, לולא וואס דער אויבערשטער העלפט דאך דאך; ממש ווי עס שטייט (תהלים צד, י): "לולי ה' עֲזָרְתִּי לֹא כִמְעַט שִׁכְנָה דִּמְיָה נִפְשִׁי". אידן גייען אדורך מצבים אין רוחניות, און אסאך אין גשמיים, פראבלעמען מיט די קינדער אסאך, "אוי", קיינער וויל נישט אוועק פאלן, אבער "מה יעשה הבן ולא יחטא", מען האט זיי קיינמאל גארנישט געוויזן, מען האט זיי קיינמאל גארנישט געגעבן עס איז געווען א 'הסתר פנים'. די אלע כוחות הטומאה זענען זיך אזוי מתפשט, זיכער וויל קיינער נישט אוועקפאלן.

אויב אליהו האט דאס גע'טענה'ט בימיו – נו, וואס קען מען שוין היינט זאגן?

אליהו הנביא האט געארבעט אויף דעם, מגלה צו זיין אלוקות אין חיצוניות אויך. ער האט געמאכט אן עבירה לשמה גע'שחט'ן שחוט'י חוץ, דארטן האט ער געוויזן בפועל ממש אויפן חיצוניות'דיגן אופן, אז "ה' הוא האלקים"! יעדער האט געזאגט "ה' הוא האלקים"! אליהו הנביא האט געזאגט: "אויב די וועלט איז 'חיצוניות', עס איז דא אסאך 'חיצוניות' אויף דער וועלט – וועט ער ברענגען א קרבן אין חיצוניות! וועט מען ברענגן א קרבן וואס איז 'שחוט'י חוץ'". און דארטן האט ער געזאגט (מלכ"א יח, ז): "וְאַתָּה הִסַּבְתָּ אֶת לִבְךָ אֲחֵרִית". וואס קען מען זאגן היינט? וואס קען מען זאגן היינט? "וְאַתָּה הִסַּבְתָּ אֶת לִבְךָ אֲחֵרִית".

מיר ליגן דאך שוין אין דער עפר!

דאך ווי נישט, עס איז נאך דא א פאך 'מבקשים' וואס זוכן זיך נאך. אבער "עד מתי". 'למה פִּנְיָן

בזמנינו אין כל כך הרבה שחיתות והריגות ר"ל – כי השכינה לקחה הכל על עצמה

כאשר מדברים על כבוד שמים, הרי באמת השכינה הקדושה סובלת יותר מכולם! יותר מכל אחד! בכל הדורות סבלו כלל ישראל כל כך הרבה צרות מאומות העולם, רדיפות ורדיפות מאומות העולם. כל כך הרבה קרבנות, כל כך הרבה הריגות וכל כך הרבה שחיתות.

אבל בזמנינו ראתה השכינה הקדושה שכבר אי אפשר לסבול זאת, ולכן לקחה את הכל על עצמה! כדי שיהודים לא יצטרכו לסבול כל כך הרבה בחיצוניות, לוקחת השכינה על עצמה את הכל! הרי זה צער השכינה כל כך! ובכן מותר להתערב קצת למען צער השכינה, מותר להתערב קצת למענה.

רבונו של עולם, מה חטאה השכינה כל כך?

ועל כך יש את התרעומות של העני, הנקרא 'קובלנא דעני'. אפשר לבקש, תפלות כאלו יכולות להתקבל, הגם שהן נראות כמו 'קובלנא'. יכולים לשאול את הקב"ה: "למה השכינה הקדושה אשמה כל כך?!" מה חטאה השכינה הקדושה כל כך?!" למה צריכה היא לסבול כל כך הרבה צרות?!"

"הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהריים" (שה"ש א, ז), העולם אוהו במצב של "בצהריים"! אוהזים אצל 'הסתר בתוך הסתר'! הסתר כזה שאי אפשר אפילו להסביר! תרדמה כזאת, הסתר פנים כזה, שפלות כזו, שפלות כזו... למה צריכה השכינה הקדושה כל כך הרבה לסבול?!"

למה אין אתה מתערב למען הכבוד שלך?

ובכן מבקשים בזה היום הושענא רבא: "עשה למען שכינת כבודך" שתתגלה מלכות שמים בעולם! וכל עשב ודשא ואפילו כל דבר שפל ירגישו וידעו שיש בורא בעולם! שיהיה "וְנִגְלָה כְּבוֹד ה'" שהכבוד שלך יתגלה! הסוכה היא 'זכר לעני הכבוד', שיהיה כבר 'הושענא שכינת כבודך'! העולם נהיה כל כך מורגל! חיים בעולם כזה של הסתר פנים, שנהיים כבר לגמרי מורגלים לזה!

אנו יוצאים עם כאלו הארות, אבל אתה עדיין לא נושעת!

בזה היום הושענא רבא, כל העבודה היא – אחר כל הימים הקדושים של סוכות – "שְׁמַאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי ויִמְינוּ תַּחֲבִקְנִי" (שם ב, ז). עוד מעט והולכים להיפרד, ובשעת פירוד רוצים אנו לומר אל הרבונו של עולם: "רוצים אנו לתת לך 'יִישֵׁר כַּח' גדול... נתת לנו כל כך הרבה 'הארות' וכל כך הרבה 'התעוררות' בכל הימים הקדושים... אבל אתה הרי לא נושעת! מגיעים ימים של גלות! סתם ימים..."

וכי מה הועלנו? מה הועלנו, אם עדיין אין אנו במצב של "וְנִגְלָה כְּבוֹד ה'"?! עדיין לא נהיה ונגלה כבוד ה'! כאשר אין שום גילוי שכינה בעולם! מסתובבים עם כזה הסתר ממש! כזה חושך! מסתובבים ממש כמו בהמות!

צריכים אנו לעורר את הדורות המאוחרים יותר, את הדור הזה אכן, שידעו זאת וירגישו זאת. אבל על מי ישא את מוטם? אל מי? אל מי? בגלל זה רוצים אנו לבקש ממך רבונו של עולם: עוד כמה זמן תמתין? רבינו זכרוננו לברכה היה אומר תמיד: אם תמתין זמן ארוך יותר, אפילו כבר לא יבקשו ממך גם כן! כבר אפילו לא יבקשו!"

הרי ההסתר פנים גורם לנשמות שיפלו רח"ל

מכל הצדדים, ממש מכל הצדדים, יש הסתר. היכן שהולכים, היכן שהולכים, בכל הצדדים יש הסתר. לולא, לולא שהקב"ה בכל זאת עוזר, הרי זה ממש כמו שכתוב (תהלים צד, י): "לולי ה' עֲזָרְתִּי לֹא כִמְעַט שִׁכְנָה דִּמְיָה נִפְשִׁי"! יהודים עוברים מצבים ברוחנית, וגם הרבה בגשמיות, הרבה בעיות עם הילדים, אוי! אף אחד אינו רוצה ליפול ולהתרחק, אבל 'מה יעשה הבן ולא יחטא'?! אף פעם לא הראו להם שום דבר, אף פעם לא נתנו להם שום דבר... רק היה 'הסתר פנים', כל כוחות הטומאה מתפשטים כל כך... בוודאי אין אף אחד רוצה ליפול ולהתרחק!

אם לאליהו הנביא היו טענות בימיו, וכי מה יכולים כבר לומר היום?

אליהו הנביא עבד על כך, לגלות אלוקות בחיצוניות גם כן. והוא עשה עבירה לשמה, ושחט 'שחוט'י חוץ'. שם הראה בפועל ממש באופן חיצוני כי 'ה' הוא האלקים"! כל אחד אמר "ה' הוא האלקים"!

אליהו הנביא אמר: "אם העולם הוא חיצוניות, יש הרבה חיצוניות בעולם, הרי שהוא יביא קרבן בחיצוניות! יביאו קרבן שהוא 'שחוט'י חוץ'!"

ושם עמד ואמר (מ"א יח, ז): "וְאַתָּה הִסַּבְתָּ אֶת לִבְךָ אֲחֵרִית". וכי מה אפשר לומר בזמנינו? מה אפשר לומר בזמנינו? "וְאַתָּה הִסַּבְתָּ אֶת לִבְךָ אֲחֵרִית"...

הרי אנו כבר שוכבים בתוך העפר!

בכל זאת, עדיין יש כמה 'מבקשים' שעדיין מחפשים אותך, אבל "עד מתי"! "למה פניך תסתיר, תשכח ענינו ולחצנו, כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטנו", הרי רואים שהוא מצב כזה שהוא אכן ממש "שכנה לעפר, דבקה לארץ בטנו".

תקטיר תשכח ענינו ולחצנו כי שְׁחָה לַעֲפֹר נַפְשֵׁנוּ דְּבָקָה לְאַרְץ בְּטָנֵנוּ, מען זעט דאך אז עס איז אזא מצב ווי עס איז טאקע ממש 'שכנה לעפר, דבקה לארץ בטנינו'. עס כל זה דארף מען זיך מחזק זיין, דער אייבערשטער וועט זיכער העלפן! מען קען דאווענען, מען קען קומען מיט א 'קובלא'! דעם רבנו של עולם איז נחא אז מען קומט אזוי, אז מען נעמט זיך אן פאר כבוד שמים.

אויף אזא ארץ ישראל האט מען אויסגע'שחט'ן זעקס מיליאן אידן?!

עס איז געווען אזא חורבן, אזויפיל אידישע שחיטות, אזא חורבן איז נאך קיינמאל נישט געווען. האט מען זיכער געמיינט, אז נאכדעם וועט משיח זיכער קומען. דערווייל האט זיך אנגעהויבן א נייע פרשה פון 'הסתר פנים', מען ווייטט אפילו נישט וואס טוט זיך. מען זעט קלאר עפעס אן ענין וואס טוט זיך, אבער עס איז א 'הסתר פנים'. עס איז דא א אידישער ישוב און ארץ ישראל, האט מען געמיינט עס וועט זיין עפעס א אידישער ישוב, נאך אזויפיל יארן גלות וועט עפעס זיין. דערווייל, דארף מען יעדע רגע מלחמה האלטן מיט די וואס זענען לוחם "על ה' ועל משיחו" – זיי קומען אויס'שמד'ן כלל ישראל! אזוינע רשעים! וואס טוט מען מיט אזוינע רשעים? נישט קיין פשוט'ע רשעים! ממש חוטאים ומחטיאים מיטן גאנצן אופן! אויף דעם האט מען געהאט די אלע שחיטות?! אויף 'אזא' ישוב האט מען געהאט די אלע שחיטות?! אויף דעם האט מען געדארפט ליידין? אויף דעם האט מען געדארפט פארברענען זעקס מיליאן אידן אין די גאז אויווענעס?!

משכני אחריו נרוצה

בעט מען היינט הושענא רבא: "הושענא למענך" – דו האסט אונז געגעבן הייליגע טעג, עס קומט 'שמיני עצרת' און 'שמחת תורה', וואס טוט מען דא, אז די ישועה זאל זיין בחיזיונות בפועל ממש? יעדער מגושם און יעדער מרוחק זאל זען קלאר דיין 'כבוד', דיין 'שכינה', דיין 'גילוי', דיין 'מלא כל הארץ כבוד'. און אודאי און אודאי קל וחומר, פארשטייט זיך אלע 'נשמות הנדחות', אידישע נשמות, זיי זענען באמת הייליגע אידישע נשמות, זיי זענען נאר נדחה געווארן וועגן דעם גרויסן 'הסתר' פון דעם גלות, דעם גרויסן יצר הרע, דער 'הסתר פנים' – גיב אריין אין זיי א 'התעוררות דקדושה! גיב אריין אין זיי א 'התעוררות דקדושה! זיי נאר משפיע 'אור', און יעדע נשמה וועט נמשך ווערן נאך דיין אור!

פאר דוד המלך האט געארט אז אזא שפל ווי גלית איז מחרף – ער האט געארבעט אויף 'חותם החיצוני'

היינט איז 'יומא דדוד מלכא משיחא'. דוד המלך איז געקומען צו אזא מדרגה – וואס ער האט זוכה געווען ווען עס איז געקומען 'גלית'. וואס איז גלית געווען? א גארנישט! א שפלא א נבזה! א גארנישט איז ער געווען! ער איז געקומען און מחרף געווען 'מערכות אלקים חיים'. די אנדערע האבן געזאגט: "וואס איז דער כלב וואס איז מחרף מערכות אלקים חיים?! וועמען גייט עס אפ דעם שוטה?!" דוד המלך האט געזאגט: "ניין! עס דארף זיין כבוד שמים אויך אין חיצוניות! מען טאר דאס נישט צולאזן!". איז ער געגאנגען מיט מסירת נפש מגלה זיין כבוד שמים, אז אפילו א קליין קינד, אפילו דער גרעסטער שפל זאל וויסן אז עס איז דא א באשעפער אויף דער וועלט! מיט די אותיות פון 'שמע ישראל' האט ער גע'הרג'ט גלית מיט זיין גאנצע קליפה. דוד המלך איז אָנגעגאנגען כבוד שמים אפילו אין חיצוניות! אפילו פאר שפלים! אפילו פאר קליינע!

דוד המלך איז נישט מסכים צו צוגיין צום יחוד אויף דעם אופן

היינט איז 'יומא דדוד מלכא משיחא'. אודאי שמיני עצרת איז 'כולו פנימיות', שמיני עצרת איז 'יחוד קוב"ה ושכינתיה', "ישמח ישראל בעושי, ישמח ה' במעשיו", אודאי. אבער פאר דעם זאגט דוד המלך: "פארוואס איז נישטא דיין ישועה?! דיין יחוד קען נישט נתגלה ווערן?! די קדושה זאל מוזן זיין בחדרי חדרים?! איך בין נישט מסכים! איך בין נישט מסכים!". דוד המלך בעט זיך איין: "קל כלי יצר עֲלֶיךָ לֹא יִצְלַח" (ישעיה נד, ז). מען מיינט נישט נאר דעם 'כלי יצר' פון דער מלחמה גשמית. עס שטייט אז פאר משיח וועט קומען, וועט זיין 'כלי יצר' אין דער מלחמה רוחנית! מען גיבט היינט כלים צו הרג'ענען אידישע נשמות! קומט דוד און ער זאגט: 'כל כלי יצר עֲלֶיךָ לֹא יִצְלַח'. דוד המלך, די נשמה פון משיח, גיבט חיזוק פאר אלע אידישע נשמות עד סוף כל הדורות, מען זאל קענען האבן כח זיך מחזק צו זיין! מען זאל זיך קענען דערהייבן! מען זאל קענען מכניע זיין די קליפות!

היינט דארף מען ארויסגיין מיט א נצחון פאר די שכינה הקדושה

דאך מען היינט מעורר זיין בשמים: "ה' גִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְּחָמוֹת יַעֲרֵי קִנְיָה יִרְעֵ אֶף יִצְרֵיהֶם" (שם מב, יג) – עס זאל זיין א נצחון פאר די שכינה הקדושה! עס זאל זיין א נצחון פאר די שכינה הקדושה! און אלע 'ע' אומות, 'אורי' מען בעט, אז עס זאל נישט זיין סתם געזאגט, עס זאל זיין ממש בפועל א נצחון פאר די קדושה, און אלע 'ע' אומות און אלע 'ע' שרים זאלן האבן א גרויסע מפלה! עס זאל זיין "שֹׁפֵךְ חַמָּתָךְ עַל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּךָ" – זיי זאלן האבן א מפלה נצחית! מען זאל וויסן אז עס איז דא א באשעפער אויף דער וועלט! 'כירו וידעו כל יושבי תבל' אז עס איז דא א באשעפער אויף דער וועלט, זיי זאלן זיך צו אונז מכניע זיין, עס זאל נתגלה ווערן כבוד השכינה ברחמים במהרה, במהרה בימינו אמן.

עס כל זה צריכים להתחזק, הקב"ה ודאי יעזור! יכולים להתפלל, אפשר לבא עם 'קובלא'. הרבנו של עולם מרוצה מזה שבאים כך, שמתעוררים למען כבוד שמים.

בשביל ארץ ישראל כזאת נטבחו שש מיליון יהודים?!

היה חורבן כזה, כל כך הרבה שחיטות של יהודים, חורבן כזה שאף פעם עוד לא היה. ובוודאי היו סבורים, שאחר כך יבא משיח בוודאות. ולמעשה כעת התחילה פרשה חדשה של הסתר פנים, אין יודעים אפילו מה קורה שם. רואים בפירוש שיש איזה ענין שהולך כאן, אבל זה הוא בהסתר פנים.

יש ישוב יהודי בארץ ישראל, והיו יכולים לחשוב שיהיה מזה איזה ישוב יהודי, שאחרי כל כך הרבה שנים של גלות, יהיה איזה דבר. ולמעשה כעת, צריכים בכל רגע לערוך מלחמה עם אלו הלוחמים "על ה' ועל משיחו", הם באים לשקד את כלל ישראל! רשעים כאלו! מה עושים עם רשעים כאלו? לא רשעים פשוטים! ממש חוטאים ומחטיאים עם כל האופן!

וכי בשביל זה היו לנו כל השחיטות?! בשביל ישוב 'כזה' היו לנו את כל השחיטות האלו?! וכי בשביל זה היו צריכים לסבול?! בשביל זה היו צריכים לשרוף שש מיליון יהודים בתנורי הגאז?!

משכני אחריו נרוצה

מבקשים אנו היום בהושענא רבא: "הושענא למענך!" אתה נתת לנו ימים קדושים, מגיע 'שמיני עצרת' ו'שמחת תורה'... אבל מה עושים כאן, שהישועה תהיה בחיצוניות בפועל ממש?! שכל מגושם וכל מרוחק יראה בבירור את הכבוד שלך, את השכינה שלך, את הגילוי שלך, את ה'מלא כל הארץ כבודו' שלך.

ובוודאי ובוודאי קל וחומר, כמובן, שגם כל הנשמות הנדחות, נשמות ישראל, הרי הם באמת נשמות יהודיות קדושות, הם רק נדחו מחמת גודל ההסתר של הגלות, היצר הרע הגדול, ההסתר פנים... תכניס בהם 'התעוררות דקדושה! תכניס בהם 'התעוררות דקדושה', רק תשפיע 'אור', וכל נשמה תימשך אחר האור שלך!

לדוד המלך הפריע גם כאשר שפל כמו גלית חירף, כי הוא עבד על החותם החיצוני

היום הוא 'יומא דדוד מלכא משיחא'. דוד המלך הגיע למדרגה כזאת, שזוכה לזה כאשר הגיע 'גלית'. וכי מה היה גלית? איזה כלום! שפלא! נבזה! איזה כלום הוא היה! והוא הגיע והיה מחרף "מערכות אלקים חיים".

והיו אחרים שאמרו "וכי מה הוא זה הכלב, המחרף את מערכות אלקים חיים?!" וכי למי אכפת מן השוטה הזה?!! אבל דוד המלך אמר: "לא! צריך להיות כבוד שמים גם בחיצוניות! אסור להניח לזה להיות!"

והוא הלך במסירות נפש לגלות את כבוד שמים! שאפילו ילד קטן, ואפילו השפל הגדול ביותר, ידעו שיש בורא בעולם! עם האותיות של 'שמע ישראל' (כדאיא בזה"ק שהיו לו ה' חלוקי אבנים כנגד ה' תיבות שמע ישראל ה' אלקינו ה'), הרג את גלית עם כל הקליפה שלו. לדוד המלך היה אכפת מכבוד שמים אפילו בחיצוניות! אפילו בשביל שפלים! אפילו בשביל קטנים!

דוד המלך אינו מסכים לגשת אל היחוד באופן כזה

היום הוא 'יומא דדוד מלכא משיחא'. ודאי שמיני עצרת הוא כולו פנימיות, שמיני עצרת הוא 'יחוד קדושא בריך הוא ושכינתיה', "ישמח ישראל בעושי, ישמח ה' במעשיו", ודאי. אבל לפני כן אמר דוד המלך: "למה אין את הישועה שלך?! היחוד שלך אינו יכול להתגלות?! הקדושה מוכרחת להיות בחדרי חדרים?! אין אני מסכים! אני איני מסכים!"

דוד המלך מתחנן ומבקש: "כל כלי יצר עליך לא יצלח" (ישעיה נד, ז); ברכת דוד המלך לכלל ישראל בבואו אל הסוכה בהושענא רבא). ואין הכוונה רק את ה'כלי יצר' של המלחמה הגשמית. כתוב כי לפני ביאת משיח, יהיו 'כלי יצר' במלחמה רוחנית! נותנים היום כלים להרוג נשמות של יהודים! מגיע דוד והוא אומר 'כל כלי יצר עליך לא יצלח'.

דוד המלך, הנשמה של משיח, נותן חיזוק לכל נשמות ישראל עד סוף כל הדורות, שיוכל להיות להם כח להתחזק! שיוכלו להתרומם! שיוכלו להכניע את הקליפות!

היום צריכים לצאת עם נצחון בשביל השכינה הקדושה

ובכן צריכים לעורר היום בשמים: "ה' כְּגִבּוֹר יֵצֵא, כְּאִישׁ מִלְּחָמוֹת יַעֲרֵי קִנְיָה, יִרְעֵ אֶף יִצְרֵיהֶם" (שם מב, יג), שיהיה נצחון לשכינה הקדושה! שיהיה נצחון לשכינה הקדושה!

וכל הע' אומות, אוי! אנו מבקשים, שלא יהיו דברינו סתם כאמירה בעלמא, אלא יהיה ממש בפועל נצחון לקדושה! וכל הע' אומות וכל הע' שרים יהיה להם מפלה גדולה! ויהיה "שפוך חמתך על הגוים אשר לא ידעוך", שתהיה לכולם מפלה נצחית!

וידעו כולם שיש בורא בעולם! 'כירו וידעו כל יושבי תבל' שיש בורא בעולם, והם יכניעו את עצמם אלינו, ותתגלה כבוד השכינה ברחמים במהרה, במהרה בימינו אמן.

ימים שבינתיים

אצל הרה"ק הרר"א מדזיקוב ז"ע היה אחד מן החסידים הרב הגאון ר' אלעזר מו"ץ [קאזען] זצ"ל הדיין בראזוואדוב, אשר התקרב אל הרה"א, והמשיך להסתופף אצל בנו הרה"ק מראזוואדוב ז"ע, ואחר כך גם אצל כ"ק רבינו הזקן ז"ע. גם הרה"ק מצאנז ז"ע היה מחשיבו ביותר, ויש כמה תשובות אליו בשו"ת דברי חיים.

והנה הרה"ק מראפשיץ ז"ע היה נוהג לחלץ אתרוגים לבני משפחתו לפני חג הסוכות, וכך גם נהג אחריו בנו הרה"א. פעם אחת נשאר אתרוג אחד אחר חלוקת כל האתרוגים, לקח אותו הרה"א ונתנו לר' אלעזר מו"ץ. והיה מנכדי הרה"א שהפריעו להם מאד, למה נותנים לו חשיבות גדולה כל כך כמו בניו וצאצאיו של הרה"א, למה לא לתת את האתרוג אל אחד מן הרבנים הזקנים המוכבדים יותר או לאחד מחשובי נכבדי הקהל. וברצותם שלא יתהדר ר' אלעזר עם האתרוג הזה, רצו לפסול לו את האתרוג. מיד תפס ר' אלעזר את האתרוג והרימו להחזיקו בגובה שלא יוכלו להגיע אליו, והתחילו לרוץ עמו ברחוב העיר כדי לברוח, ולא חש בכלל על בזיונו בכך.

ראה הרה"א את הדבר ופנה אל צאצאיו באמרו: 'זעט עטס! איך וואלט עס געגעבן פאר דעם שיינעם איד, פאר יענעם שיינעם איד, וואלטן זיי גענומען דעם אתרוג, און ביים שאקלען נענועים זיך פארקאכט, וואס הייסט... דער דזיקובער רב האט מיר געגעבן א אתרוג... דזיקובער רב'ס אן אתרוג... און ער, איז זיך גרייט מבזה צו זיין...!' (וואס אתם! אם הייתי נותן זאת ליהודי מכובד זה או אחר, היו הם לוקחים את האתרוג, ובשעת הנענועים היו מתלהבים, וכי ימי הפירוש... הרב מדזיקוב נתן לי אתרוג... אתרוג של הרב מדזיקוב... ואילו הוא, מוכן לכזות את עצמו...!) כלומר אשר מפני זה ראוי הוא לאתרוג זה, שהרי אין הוא לוקח זאת לשם כבוד עצמו כלל.

הרה"ק מראזוואדוב ז"ע לא היה לוקח קוויטלעך בימים שבין יום הכיפורים וחג הסוכות, והיה אומר על כך כי חז"ל אמרו על חג הסוכות שהוא 'ראשון לחשבון עוונות' (תנחומא אמור כב), והיינו כי בימים שבין יום הכיפורים וסוכות עוסקים כל הזמן במצוות ואין פנאי לחטוא (מו"ק ברכה), ובכן התבטא ואמר שאם אין זמן לחטוא, אין גם זמן לקחת קוויטלעך ולקרוא אותם...

פעם הגיע באלו הימים החסיד הנכבד הרב ר' יחיאל מאיר מבארנב, אשר היה אדם חשוב ומסתיים בין חסידיו ראזוואדוב וצאנז, תלמיד חכם ועשיר גדול ובעל משפחה חשובה. כאשר לא עלתה בידו להגיע במשך הימים הנוראים לראזוואדוב, ולכן הגיע בין יום הכיפורים וסוכות וביקש להגיש קוויטל להיפקד בדבר ישועה ורחמים. אבל הרה"ק מראזוואדוב לא התפעל ממנו, והתחיל לומר בנעימות הנוסח של פסוקי ההקפות 'אל תבטחו ביחיאל מאיר...! לרמז על מה שאומרים שם "אל תבטחו בנדיבים".'

חג הסוכות

הרה"ק מראפשיץ ז"ע התבטא פעם ואמר, כי הוא יודע את אשר יקרה עם בניו ובני בניו וזרעם אחריהם עד ביאת משיח צדקינו, מי יהיו רְעִיָהם הטובים ומי יהיו שונאיהם, ואת מה מאורעותיהם אשר יעברו עליהם במשך כל ימי חייהם. והוסיף ואמר: 'לועט עטס' מיינען מיט רוח הקודש? נין? נאר מיט חכמה! (וכי תחשוב שהוא ע"י רוח הקודש? לא רק! ע"י חכמה!). ואכן סיפר כ"ק מרן רבינו ז"ע כמה עובדות בענין זה, איך גילה וידע מלכתחלה דברים העתידים לקרות לבניו ונכדיו.

פעם אחת שהה בעיר סטיטשיץ, והתפלל שם ב'שקאטישער שול' (בית המדרש הגדול של בני העיר). ואחר כך ענה ואמר: 'מין אייניקל וועט אמאלה דאס מאכן נענועים סוכות' (עוד יבא יום

ונכדי יעשה נענועים בחג הסוכות כאן בבית המדרש זה). שנים ארוכות אחר זה המעשה נתמנה [בן נכדו של הרה"ק מראפשיץ] כ"ק מרן רבינו הזקן ז"ע לאבד"ק העיר סטיטשיץ, אבל על אף שהיה רב העיר, לא היה נוהג להתפלל שם בביהמ"ד הגדול של בני העיר, אלא היה לו ביהמ"ד פרטי משלו.

פעם אחת היו 'וואלך' (בחיירות) על משרת ראש הקהל של העיר בין כמה 'קאנדידאטן' (מועמדים), וביקש רבינו הזקן מאנשי העיר שיבחרו באחד מהם. ואכן שמעו בני העיר לקולו ובחרו אותו, והלה נבחר למשרת ראש הקהל. אחר זה המעשה באו משלחת מאנשי העיר אל רבינו הזקן, וטענו אליו כי הנה הם נאמנים אל הרב ושומעים בקולו, ואילו הוא מבייש אותם, שהרי הוא אינו בא אף פעם להתפלל בבית מדרשם. שאל אותם רבינו הזקן: 'און וואס ווילט עטס?' (ומה אתם רוצים?), ענו ואמרו לו, כי מבקשים הם כי יבא נא להתפלל לכל הפחות תפלה אחת בביהמ"ד שלהם ביו"ט הקרוב. ולפי שהיה זה סמוך לחג הסוכות, ביקשו כי ביום אחד מימי חג הסוכות יבא לבית הכנסת שלהם להתפלל שם.

מיד נזכר רבינו הזקן מן המימרא ששמע בשם זקינו הרה"ק מראפשיץ, וענה להם: 'נו, דער זיידע האט שוין געזאגט אז איך וועל זיין ביי ענק סוכות' (נו, הרי זקני כבר אמר כי אהיה אצלכם בחג הסוכות). ואכן באותו חוה"מ סוכות בא רבינו הזקן לביהמ"ד הגדול, ושם ערך את סדר הנענועים.

אשרי עין ראתה את עבודת הנענועים אצל כ"ק רבינו ז"ע, כאשר היה עורך את עבודתו בקודש באופן נפלא ובדביקות נשגבה. ועל אף שלא היה מאריך כל כך, אבל בשעת הנענועים ראו פניו מאירים ממש. והיה זה פירוש חי על דברי הפסוק בנוגע לארבעת המינים 'ושמחתם לפני ה' אלקים שבעת ימים', כי פניו קדשו האירו באנפין נהירין מתוך חזיונות עילאה.

ורגילים אנו לומר תמיד, כי ברוך ה' איכשר דרא בדקדוק הלכות גם בענייני ארבעת המינים, ומקפידים ומדקדים על הרבה דברים שלא היו אף פעם, כאשר לא רק בודקים אחר אתרוגים מהודרים אלא גם מהדרים ובודקים בחיפוש מדקדק בכל שאר המינים, וישראל קדושים מוציאים על כך ממון רב. אבל השאלה נשאלת, אחר שכבר קנו את המינים המהודרים, מה עושים עמיהם? לשם מה הוציאו את כל הממון הזה? ובענייני ראינו איך עמדו הצדיקים עם המינים ועבדו את עבודת הנענועים, כאשר כל ביהמ"ד האיר מזיו אור דביקותם.

וכן ראינו בדורינו הרה"ק מסאטמאר ז"ע את העבודה הנשגבה של הדיקות המרוממת בשעת הנענועים, בשמחה פנימית והתלהבות נשגבה שאי אפשר לתאר. ופעם אחת התבטא בתוך דברי קדשו על עבודת הנענועים, ואמר: 'צדיקים נעמען ד' ד' מינים, און מען פרייט זיך מיט'ן רבונן של עולם! כך התפרש אצלו מאמר הכתוב 'ושמחתם לפני ה' אלקים שבעת ימים', ששמחים עם הקב"ה בהתקשרות ודביקות.

אצל כ"ק רבינו היתה עבודת הנענועים גם 'עת רצון' מיוחדת לפעול ישועות לנצרכים לך, ופעם אחת פנה אחר כלות העבודה לאחד ממקורביו, ושאל אותו על אחד מן החסידים אשר היה נצרך לישועה, והתעניין האם היה נוכח בביהמ"ד בשעת הנענועים. ואמר לו כי הלה לא היה היום, ענה ואמר: 'א' ש'אד'... (חבל...!) כי בשעת הנענועים רצה לפעול עבורו ישועה, ואם היה נמצא במקום היה זוכה בכך.

הרה"ק בעל 'צבי לצדיק' מבלאזוב ז"ע היה אומר בימי חג הסוכות דברי תורה נפלאים ביותר, מערכות שלמות וארוכות של דרושים ורמזים מופלאים ומתאימים כפתור ופרח. הלא הם כתובים על פסרו הק' במאמרי חג הסוכות. והיה כ"ק רבינו ז"ע אומר: 'דער טאטע האט שטארק משבח געוועהן דעם שוואגער'ס תורות אויף סוכות' (אבי - כ"ק רבינו הזקן ז"ע - היה משבח ביותר את דברי התורה של גיסו - הרה"ק מבלאזוב - על חג הסוכות). והיה נוהג להכין לעצמו את דברי תורה אלו בימי בין המצרים, ובעיקר בתשעת הימים בחודש אב [ובכלל היו ימים אלו, נעלים מאד אצלו].

שמיני עצרת

סיפר כ"ק אדמו"ר מאמשינאוו ז"ע: הרה"ק רבי שרגא פיייוויל מגריצא ז"ע היה דבוק מאד ברבו הרה"ק רבי איציק'ל מווארקא ז"ע, וכאשר נסתלק רבי איציק'ל ביום אחרון של פסח, אמר רבי פיייוויל לחסידיו: 'איך וועל עס נישט אויסהאלטן' (לא אוכל לשאת זאת), והתכוין לומר אשר גם הוא עומד להסתלק מן העולם, כי אינו מסוגל לשאת את פטירת רבו. והוסיף ואמר: 'הלואי נאך ביזן שהחינו' (הלואי שאזכה לחיות עוד עד שהחינו' הבא), והיינו שהוא מקוה לחיות עד ה'י"ט הבא, ולהספיק עוד לברך בו ברכת 'שהחינו'. הבינו החסידים מדבריו כי אם יספיק לברך 'שהחינו' ביו"ט תתבטל הגזירה.

והנה הגיע חג השבועות הראשון אחר פטירת הרה"ק מווארקא, והגיעו החסידים אל רבי פיייוויל ליו"ט, ואכן בירך 'שהחינו' בקידוש ליל יו"ט. התחילו החסידים לשמוח מאד, כי הבינו שנתבטלה הגזירה. אמר להם רבי פיייוויל: 'איך מיין נישט דעם שהחינו' (איך נוותר לשמחינו הזה), מיד הבינו החסידים שבוודאי כוונתו לברכת 'שהחינו' של שמיני עצרת, והסביר אדמו"ר מאמשינאוו למה הבינו כך החסידים באמרו: 'איך האב געהערט פון טאט'ן, אז שמיני עצרת איז די גרעסטע טאג פון א גאנץ יאר' (שמעתי מאבי - הרה"ק רבי יוס'לע מאמשינאוו ז"ע - כי שמיני עצרת הוא היום הגדול ביותר מכל השנה) [התבטאות כזאת היא חידוש גדול אצל צדיקי בית ווארקא ואמשינאוו, כי ידוע כמה היו ממעטים לדבר להדיא על עניינים נעלים כגון זה].

ואכן לקראת שמיני עצרת הגיעו שוב החסידים לגריצא, וכאשר קידש רבי פיייוויל על שולחנו בליל יו"ט ובירך 'שהחינו', חזרו החסידים ושמחו עד מאד. אמר להם רבי פיייוויל: 'דאס איז שוין נישט געוועהן מיין קול' (זה כבר לא היה הקול שלי), ואכן באותו שמיני עצרת הסתלק רבי פיייוויל לחיי העולם הבא.

כ"ק מרן רבינו היה עורך את עבודת כל המועדים בהתרוממות יתירה, בהתלהבות ודביקות נפלאה. אבל יתירה על כולם עשרת מונים, היתה עבודתו בקודש ביום הנשגב 'שמיני עצרת', כאשר היו יכולים לראות במוחש איך הוא כל כולו עסוק ודבוק ב'יחודא שלים' שבין כנסת ישראל עם דודה, באהבה ודביקות עצומה. וכך היו רואים בשעת עריכת ההקפות, שלא היה כ"ק רבינו מאריך מאד בהם, אבל בכל הקפה והקפה ראו איך הוא שרוי בעולם אחר לגמרי, והיו פניו מאירות בנהירו עילאה, אשרי עין ראתה זאת.

עבודה מיוחדת חידש רבינו בצורת עריכת השולחן של יום שמיני עצרת, כאשר לא היה אומר דברי תורה כמו בכל טיש, אלא חזר בכל שנה ושנה את אותו המאמר. ובו היה מפרט את כל העבודות שערכו בני ישראל בכל הימים הקדושים, ומוסיף לדבר דברי אהבה והשתוקקות בין כנסת ישראל לדודה. ואחר כל זאת היה משורר 'אמונים אשר נאספו' בהתלהבות והתרוממות מיוחדת, ובסיום הפיוט 'תרוממנו וגורמנו' היה מתורגם על מקומו ומוחא את כפיו הק' בהשתוקקות והתלהבות שאין לתאר. וכך גם אחר הטיש היה רוקד 'אשת חיל' בגינון של ההקפה השביעית, וממש ראו איך לבו נמס כמים באמירת שבחי השכינה הק', אשרי עין ראתה כל זאת.

סדר הזמנים

חוה"מ סוכות

שחרית 9:30
הלל ונענועים 11:45 (עד בערך 1:30)
שמחת בית השואבה 9:45
ריקודים בערך בשעה 11:30 (מוצאי יו"ט הזמנים באיחור של חצי שעה)

הושענא רבה

הושענא רבה שחרית 8:15
הלל ונענועים 10:30
דרשת הושענא רבה 11:50

לקבל הגליון מדי שבוע במייל:
לסדר מוקד הפצה, ולתרומות:

076.5993813 | 076.5993813@gmail.com

ארה"ק: 072.3323310
ארה"ב: 718.536.2347
ענגלאנד: 033.0175.9024
קאנאדע: 438.771.1003

מערכת
השיעורים
תולדות יהודה סטיטשיץ

כל הזכויות שמורות
למכון תולדות יהודה סטיטשיץ
און לתומכיו שום חלק מגליון
זה בלי רשות המערכת

